

L'AIGUA QUE BEVEM

El passat divendres 15 de maig l'Ajuntament de Santa Maria del Camí repartí casa per casa una nota informativa i es penjà un ban de la batlessa en què es comunica als santamariers i les santamarieres que l'aigua potable de la xarxa municipal que abasteix totes les cases conté un nivell de nitrats que recomana no beure ni cuinar aliments, encara que sí serveix per rentar i dutxar-se.

En aquest sentit el CP Melcior Rosselló i Simonet repartí una circular als pares i les mares per informar-los que des del dilluns 18 de maig no s'utilitzava a l'escola aigua de l'aixeta per beure ni per cuinar. El dissabte matí els supermercats santamariers –especialment el de la plaça Nova- acabaren prest els barrals d'aigua potable.

Recordem aigua potable és aquella que segons l'OMS és apta per al consum humà, la que una persona pot beure cada dia, durant tota la seva vida, sense cap risc per a la seva salut. Recordem també que l'aigua potable té un munt de substàncies químiques naturals, entre les quals sempre hi ha el Nitrat (NO₃), però habitualment la seva proporció és entre 5-10 mg/litre. Quan s'ha de fer la recomanació a la població de no consum és quan aquesta proporció és superior a 50 mg/litre, que és el que ha fet l'Ajuntament de Santa Maria del Camí, a més de comunicar-ho a la Conselleria de Salut.

Tota l'aigua potable té nitrats en un cert percentatge; també tenen nitrats certs vegetals com les bledes, els espinacs i les lletugues; també són utilitzats com a conservant en productes alimentaris. En aquest sentit els nitrats són unes sals presents a l'aigua i als vegetals que, per altra banda, són un component natural necessari per a l'organisme humà i imprescindible per al nostre metabolisme i la nostra sang; sempre, això sí, que el seu consum per dia no superi determinades quantitats. Les quantitats diàries d'ingesta màxima per a una persona en condicions normals està fixada en 219 mg/dia; en aquest sentit si l'aigua té uns 50-

60 mg/litre una persona podria consumir fins a 4 litres diaris d'aigua, la qual cosa no és habitual. Tot i això sempre es recomana no fer aquests consums. Es recomana que no s'abusi de la ingesta de qualsevol tipus de sal, ja que una ingesta massiva pot ser perjudicial per a la salut.

Ja hem explicat que el límit legal establert és que quan es depassen els 50 mg/litre s'ha d'avisar la població del fet que no s'ha de beure ni cuinar amb aquesta aigua, una cosa que ja va passar fa un any amb l'aigua que procedia dels pous de Can Borreó i de Can Pere Peu, però no dels pous de Son Torrella ni del de Terrades. Aquest fet també passà fa tres anys a Santa Margalida i a altres municipis de Catalunya. També hi ha uns grups més vulnerables o de risc, que són els lactants de menys de 3 mesos, les dones embarassades i les persones amb problemes a l'hemoglobina.

Hipotèticament l'increment dels mg/l a l'aigua de pous sembla que és degut a contaminació provocada per explotacions agrícoles que usen fertilitzants o per contaminació d'aigües residuals ramaderes.

Aquest fet, que en principi és preventiu, provoca en les famílies santamariers una nova despesa, la d'adquirir aigua per cuinar els aliments, que en una família de quatre membres pot suposar uns 12-20 litres diaris.

Caldrà, d'una part, incrementar la vigilància dels nivells de nitrats, estudiar les possibles causes d'aquest increment, per després prendre les mesures pertinent amb caràcter permanent. L'altra és la ja anunciada d'aconseguir aigua de la canonada de l'aigua de Sa Marineta, però aquesta solució es pot perllongar alguns mesos, precisament ara que ve l'estiu, en què el consum d'aigua potable s'incrementa. Una altra mesura seria la de fer un estudi de sondejos a altres zones del poble per poder disposar de nous pous municipals, com també la compra d'aigua a pous de particulars que estiguin a prop de la xarxa municipal.

coanegra

Publicació mensual de Santa Maria del Camí.

Número 276 maig 2009.

Dipòsit Legal: PM - 381 - 1981

Edita: coanegra

Fotografia Coberta: Rafel Pisà.

Equip de Redacció: Bernat Calafat i Vich, Maria Neus Comas i Frau, Maria Antònia Ferrer i Vidal,

Jaume Ordines i Benestar, Rafel Pisà i Ordines, Mateu Ramis i Canyelles.

Col.laboradors: Antònia Cabanellas, GOB, Joan Andreu, Josep Maria Estarellas, Bernat Gelabert, Maria Antònia Gil, Rafel Joan, Jaume Martí,

Magdalena Mates, Miquel Cabot, Jaume Canals, Guillem Ramis, Colla de Gegants.

Correcció Lingüística: Petra Genestra i Serra

Redacció, Administració i Publicitat: Casesnoves, 12 | 07320 | Santa Maria del Camí.

Adreça Electrònica: coanegra@coanegra.cat. Els articles publicats en aquesta revista, sols expressen l'opinió dels seus autors. Imprès amb paper reciclat.

informació

AIGUA POTABLE

J. A.

El passat dia 15 des de l'Ajuntament s'informà els veïns de Santa Maria que l'aigua de la xarxa municipal s'havia tornat no potable, amb l'advertència que s'estiguessin de beure-la i d'utilitzar-la per cuinar fins a nou avis.

Segons fonts municipals el problema es deu a l'elevada concentració de nitrats als aqüífers que abasteixen la població, nitrats que fins ara s'havien pogut diluir amb aigua bona, però que ja no és possible fer-ho per la seva manca.

Els nitrats són part essencial dels adobs que les plantes converteixen en composts orgànics nitrogenats, emmagatzemant-los moltes d'elles a les seves parts verdes, les quals, si s'aprofiten com aliments cuits, tenen el perill de convertir-se en nitrats productors de les nitrosamines, que són cancerígenes. D'aquí la preocupació dels dirigents.

Sembla que la solució no arribarà, és a dir, que no tindrem aigua bona, fins que el govern autonòmic autoritzi la connexió de la xarxa municipal a la que porta l'aigua de Sa Costera i de Sa Marineta.

El problema de l'aigua a Santa Maria ja té un quants anys i de moment no s'hi ha trobat solució. L'any passat es varen haver de tancar, per excés de nitrats, els pous de Can

Pere Peu i Can Borreó, que fornien d'aigua el centre urbà, quedant només els pous de Terrades i la Vileta que, a més de ser insuficients, (per massa explotats?) tenen una gran concentració de nitrats.

Com que amb la lletja no es vol casar ningú, ara es tracta de trobar responsables. Uns donen la culpa als pous negres de fora vila, altres a les cases o casetes de camp, a les granges i hivernacles instal·lats en el terme municipal, altres als adobs i fertilitzants que utilitzen els agricultors i ramaders. Hi ha qui fa responsable en gran part l'Ajuntament per contaminar el subsòl amb les filtracions de la xarxa de pluvials. Ja veurem qui serà el darrer que es quedarà la pilota.

En una paraula, el cert és que no tenim aigua potable a les aixetes i que no ens queda més remei que anar al supermercat a cercar barrals d'aquest líquid sense el qual no hi ha vida possible. Almanco en aquest planeta dels nostres pecats, que d'altres móns no en volem parlar.

Tant de bo prosperàs la proposta que volen fer des del PP local perquè l'Ajuntament no ens passi la factura de l'aigua mentre durin les actuals circumstàncies. Pensam que el preu de l'aigua no potable no hauria de ser el mateix que el de l'aigua bona.

Sort tenim de viure a la terra del vi, que qui no es conforma és perquè no vol.

UNA OPINIO SOBRE EL PROBLEMA DE L'AIGUA

Mateu Ramis

Un dels fes més preocupants sobre el problema de l'aigua que tenim ara a Santa Maria és el desconeixement que existeix sobre les vertaderes causes del problema i sobre l'abast de la contaminació dels nitrats.

No és però l'únic problema. També em preocupa, i molt, veure que no es va per ara fins al fons del problema, sinó tan sols a resoldre les necessitats immediates del subministrament d'aigua potable.

Els veïns del poble necessitam saber per què exactament està contaminada l'aigua, on s'origina la contaminació, per quins productes o residus, a quines zones hi ha major i a quines zones menor contaminació, etcètera, etcètera. I això suposa estudis tècnics minuciosos, fets per persones expertes, que n'hi ha.

Els mitjans de comunicació han parlat de diverses causes: excessiu abonament dels camps amb fertilitzants, la filtració produïda pels pous negres, les granges d'animals, i fins i tot s'han citat els viviers d'horticultura. Tot això pot estar molt bé com a aproximacions al problema. Tanmateix aquestes afirmacions una mica gratuïtes no ens poden servir per quedar-nos tranquils ni per saber què s'ha de fer de cara al futur.

Sols uns estudis seriosos ens poden servir per cercar solucions de futur.

En realitat en relació a aquest problema el més important es el futur. Perquè, digau-me vosaltres si no seria greu que dins el terme de Santa Maria, ja per a sempre, no es pogués extreure aigua potable.

Si hem de passar uns mesos comprant l'aigua a barrals és un vertader pal i una càrrega ben feixuga per a les economies domèstiques. Molta gent es queixa d'això i potser a algú no hi ha res més que li preocupi. Però aquest problema és menor comparat amb el fet de tenir i seguir tenint un subsòl amb les aigües contaminades.

Crec que els responsables municipals s'han de fer fort les sabates i invertir un estudi en profunditat del problema, uns plans d'actuació per evitar la contaminació, unes campanyes d'estalvi i, en resum, uns plans de futur seriosos, que no siguin simplement la solució de comprar l'aigua a Emaya, a Sa Marineta o a Sa Costera.

Nosaltres tenim un problema dins el nostre poble, i aquest problema és el que s'ha d'afrontar.

FIRA 2009

J. A.

FOTO: JOAN ANDREU

Com l'any passat, i l'altre, i l'altre, i tants com en fa des que vaig venir a Santa Maria, també enguany he viscut la Fira amb la il·lusió del qui espera aquest dia per renovar i viure el sentiment de sentir-se part integrant del poble, colze amb colze amb la resta de veïns, encapçalats per unes autoritats municipals entestades en la continuïtat d'unes tradicions tan nostrades com són els actes d'una festa tan assenyalada.

Com en anteriors ocasions des de l'Ajuntament ens ha estat ofert un atapeït programa d'activitats, capaç de no defraudar cap de les expectatives posades sobre aquest esdeveniment, sinó més aviat de sadollar-les.

A mi, per mor de no sé quines avinenteses, m'ha tocat fer aquesta mesquina i minsa crònica dels actes als quals he tengut la bonaventura de poder assistir. El meu desig seria el de posseir una ploma hàbil i experimentada per transcriure en aquestes pàgines el que ha estat la nostra Fira 2009. Però qui fa tot el que pot no està obligat a més. Així i tot esper poder acomplir la tasca que m'ha estat encomanada, no sens abans fer un petit recordatori del que és una fira i del que ha representat al llarg de la història.

FOTO: JOAN ANDREU

Una fira és una reunió pública i periòdica que se celebra en un lloc i dia determinats, a la qual assisteixen productors, comerciants i compradors per fer els seus negocis amb més facilitat.

Les grans festes religioses són a l'origen de les fires, tota vegada que era allà, davant els temples, on es reunien vertaderes gernacions, i així podien els comerciants i els compradors fer còmodament els seus intercanvis. Basta pensar en les grans concentracions de peregrins a la Meca o a les ciutats santes de l'Índia, a voreres del Ganges.

El mateix passava a Europa al llarg de l'Edat Mitjana, sols que aquí les fires eren festes dedicades als sants patrons a les quals acudien els serfs i els llogarencs per adquirir provisions, fruir dels espectacles públics i prendre part a la festa.

Aquests tipus de grans fires començaren a veure la seva decadència al segle XVIII a causa del creixement de la població, de l'establiment de duanes, de la fundació de centres comercials, de l'acumulació de productes a les ciutats i del major desenvolupament i perfeccionament dels mitjans de comunicació.

Afortunadament les fires no han desaparegut, i malgrat no siguin el que foren, el darrer diumenge d'abril de cada any nosaltres tenim la satisfacció de poder participar en la del nostre poble.

FOTO: RAFEL PISA

FOTO: JOAN ANDREU

El programa de la Fira 2009, encapçalat per la salutació de la Sra. Batllessa, ens va oferir tot un ventall d'activitats i actes capaços d'aconterar totes les opcions. En ell s'hi troben des de conferències fins a exposicions; des de tornejos de diferents esports fins a vetllades populars de gastronomia; des de mostres de brodat, d'estels o d'aucells fins a certàmens de dibuix o pintura; des de concursos de cans de pastor fins a diversos tallers d'artesanía, per acabar amb la festa dels capgrossos i la trobada de gegants.

Les conferències pronunciades a la Biblioteca de Cas Metge Rei sobre temes de rigorosa actualitat foren, pel seu nombre i qualitat, força interessants, el que demostra el saber fer i la capacitat de selecció de la persona que en té cura i les ànsies culturals dels nostres conciutadans.

Les joies de la corona d'una fira que any rere any es va culturitzant més i més foren sens dubte la XII Mostra Col·lectiva d'escultura a Ses Cases des Mestres i la Primera Fira de l'Art a la plaça dels Hostals i al carrer Llarg, "Es Cabàs", sense oblidar la magnífica exposició pictòrica "Del Negre al Rosa" a la Biblioteca de Cas Metge Rei. Enguany l'escultor Antoni Portas feu donació d'una de les seves obres a l'ajuntament de Santa Maria.

El jovent hi és ben present, en els actes de la Fira, el que assegura d'aquesta manera la continuïtat de la tradició, amb la seva participació als torneigs de tennis de taula, de futbolí o realitzant treballs al Taller de Rol organitzat al Casal de Joves S'Estació, quan aquestes vivències siguin els

seus futurs records.

La vetllada de frit, que enguany es va celebrar a l'Avinguda Josep Verd (sembla el lloc ideal per a l'ocasió) amb la col·laboració de les entitats i associacions del poble, del GOB i del Departament de Medi Ambient del Consell de Mallorca, es veié fortament concorreguda; va ser amenitzada per Sa Botiga de Buffon's- Tucano.

La vetlla del dia de la Fira, a l'auditori de Ses Cases des Mestres, hi hagué concert de la Coral de Santa Maria del Camí, sota la batuta del seu director Vicenç Juan, que oferí al nombrós públic assistent un repertori de cançons que arrencaven els seus fervorosos aplaudiments.

El capvespre d'aquell mateix dia s'havia presentat plujós i bastant desplaent, precisament a l'hora de la inauguració de les nombroses i interessants mostres i exposicions instal·lades a diferents casals del poble. Això no obstant es dugué a terme l'horari previst, obrint cada una d'elles les portes a un públic que, si bé escàs en aquells moments, fou tot el contrari l'endemà i l'endemà passat. Propis i forans poguérem admirar els treballs i les primors d'uns brodat; les llums, els colors i les línies d'unes pintures i d'uns dibuixos; olorar els perfums d'unes flors; contemplar la delicadesa d'uns globus de paper de seda; sentir l'harmonios

FOTO: JOAN ANDREU

FOTO: RAFEL PISÀ

FOTO: JOAN ANDREU

refilar dels aucells; apreciar la subtileza d'uns estels voladors; meravellar-nos davant unes arrels convertides en obres d'art; elegir les fotografies del pròxim calendari de l'ajuntament o adquirir una bagatella al mercadet "Final de temporada". Com no podia ser manco a la genuïna terra del vi de Mallorca, de la mà dels vinaters locals poguérem prendre part al taller d'aromes (FLAIRES) impartit per donar a conèixer els rudiments de l'art del tast dels vins.

La climatologia es tornà benigna i el sol lluï tot el sant dia de la Fira. A la Plaça de la Vila, quan eren les 11 del matí, els nostres representants municipals, amb els acords de la Banda de Música, reberen les autoritats autonòmiques i illenques que amb la seva presència honoraren Santa Maria del Camí i la festivitat del dia.

Després de les salutacions protocol·làries, tots plegats iniciaren un recorregut per les instal·lacions de la Fira i pogueren apreciar, a més de les exposicions més amunt esmentades, les següents mostres: industrial i artesanal de Santa Maria del Camí, de vins santamariers, de degustació d'ametlles de Mallorca, de degustació de producte balear, de

FOTO: RAFEL PISÀ

maquinària agrícola i ramadera, d'aus de cetreria, d'aviram i caça, d'aus selectes, d'ovelles santamarieres, d'animals de races autòctones i d'artesans.

Volem assenyalar l'absència de la mostra de motos antigues, que ens fa recordar amb nostàlgia i gran pesar la figura entranyable de Lluís Rodríguez Bestard, la seva alma mater, que al cel sia.

El 1r Concurs de cans de pastor Vila de Santa Maria del Camí, puntuable per al campionat de Balears, celebrat a partir de les cinc de la tarda a la voltadora de Can Andria, reuní un nombrós públic que seguí amb interès com els pastors amb les seves ordres feien evolucionar els cans i el ramat.

El dia del Firó a la Plaça de la Vila hi hagué Mostra de coques dolces i salades, seguida de la seva degustació, amb obsequi

per a tots els participants.

A les 23 h. a l'aparcament de Son Güia, hi hagué amollada de globus de paper de seda a càrrec de Toni Arreza "Cuco" i Tolo Garcies "Filo", amb gran èxit d'enlairaments.

Amb l'amollada de coets i un gran castell de focs artificials, que ompliren la nit santamariera d'una llum virolada que arrencava les exclamacions d'admiració dels nombrosos espectadors que allà s'havien donat cita, es posà la clau a la porta que tancava la Fira del 2009, per començar les tasques per enllestir la propera edició, a la qual desitjam que puguem assistir tots.

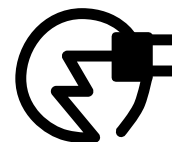
Bar Gelateria

Can Pep

TAPES I ENTREPANS

Plaça Hostals, 34 - tel. 971 140 334
Santa Maria del Camí

INSTAL·LACIONS ELÈCTRIQUES
XARXES DE BAIXA TENSÍO
INSTAL·LACIÓ DE BOMBES SUBMERGIBLES
AUTOMATISMES PER PORTES I BARRERES

FORELECTRIC

JOAN FORTEZA
Mòbil 629 609 439
MIQUEL FORTEZA
Mòbil: 629 675 450

Ainguda Jaume III, 8
telèfon/fax: 971 620 939
07320 SANTA MARIA DEL CAMÍ
E-mail: forelectric.sl@telefonica.net

informació

FIRA ALTERNATIVA, MOSTRA INDUSTRIAL I MOSTRA DE VINS

BC

FOTO: RAFEL PISÀ

La fira santamariera és una de les poques a Mallorca que és centenària, fa anys cap dels pobles dels voltants tenia la seva fira, essent Santa Maria del Camí en aquest sentit un municipi que atreia als veïnats. Les coses progressivament han anat canviant, hi ha fires on abans no n'hi havia: Consell, Marratxí, Alaró, Santa Eugènia, Sencelles, Binissalem... Aquesta proliferació de fires a balquena i de tota mena és fruit de l'interès legítim dels polítics locals de posar el seu poble en el centre de la informació i d'atracció dels ciutadans mallorquins.

Ja fa molts d'anys que la fira santamariera ha perdut el seu caràcter de fira agrícola i ramadera com era antany –fa molts d'anys. De fet, deu fer més de quaranta anys llargs que es convertí en una fira més de diversió, més per a la joventut i la infantesa; una ocasió per als més majors de convidar amics i coneguts i de fer una volta per les exposicions variades i continuades que hi sol haver.

Els darrers anys l'autèntic bessó o plat central de la fira és la Fira Alternativa, la XV Mostra Ecològica i de qualitat de vida, una mostra genuïna i diferent, que ens caracteritza i diferencia. Però ja hi ha pobles que també en fan mostres: Ses Salines, Sant Llorenç des Cardassar, Porreres, etc.

La Fira Alternativa és un mostrador diferent i peculiar. Hi ha uns 50 expositors de tota mena. Hi ha menjars preparats, alimentació ecològica, agricultura i ramaderia ecològica, paper, bioconstrucció, aigües, materials reciclats, ONG solidàries, massatges, ioga, cosmètica, etc. També disposa

d'un conjunt d'activitats complementàries durant el diumenge de la fira: tallers per a infants, danses, contes, actuacions musicals, tai chi, meditació, percussió.

El muntatge i l'organització de la fira és del santamarier Manel Romero, de La Casa Natural, que ha disposat de la col·laboració d'una unitat de l'Agrupament Escolta Terra de Pous.

Un segon mostrador és el de la indústria i el comerç santamariers, que hi ha sota una carpa a la plaça Nova. Enguany hi havia algunes empreses santamarieres: piscina, peruquers, gerreria, tèxtil, ceràmica i el taller "Pinzellades", un mostrador de la indústria i el comerç santamarier que caldria potenciar més i renovar.

El tercer mostrador és el dels vins santamariers, que enguany ha tingut una clara millora amb el canvi d'ubicació, a un local modern i nou al carrer Bartomeu Simonet cantonada amb la plaça Nova. Els cinc vinaters santamariers -Vins Sebastià Pastor, Ramanyà, Macià Batle, Jaume de Puntiró i Vins Can Rubí i Celler Es Cabàs- tenien una mostra dels seus vins. En el modern local una novetat també féu més vistosa i innovadora la mostra d'enguany: el muntatge de "Flaires" per part de Jaume de Puntiró, un taller d'aromes i sabors del vi.

En definitiva, la fira santamariera és una fira amb una altra a dins, que és l'Alternativa, i ambdues mostren l'activitat econòmica santamariera.

informació

III TROBADA DE GEGANTS I BALL DELS CAPGROSSOS

text:BC/JO

fotos: Rafel Pisà

El prop passat divendres 1 de maig de 2009 es va celebrar la festa dels capgrossos santamariers, es féu una lectura de les rondalles santamarieres de cada un dels capgrossos a l'avinguda Jaume III.

Acte seguit i acompanyats de la colla Grallers d'Espolla (Girona), un poblet d'uns 500 habitants, dels quals en varen venir una cinquantena, feren un passacarrers que acabà a la plaça de la Vila fent el ball dels capgrossos, que és va interpretar per primera vegada, amb música compasada pels músics de la colla de gegants. Als nins i nines que havien pintat a la seva escola una careta d'un dels capgrossos se'ls va obsequiar una capseta de pintorettes, també se'ls dona un refresc i galletes quely de xocolata. Abans s'havia anat a la Residència de Cas Metge Rei, a fer una segona lectura d'una rondalla santamariera.

L'endemà es va celebrar la III Trobada de gegants, amb l'assistència d'un bon grapat de colles convidades. S'ha de destacar la colla convidada Gegants de Reus, que varen dur 2 gegantons i 4 de grossos, dels quals dos pesaven aproximadament uns 80 quilògrams.

La concentració de les colles s'inicià a l'avinguda Jaume III, anant per la carretera, a la plaça dels Hostals es féu una petita plantada, a continuació es seguí pel carrer llarg. A mitjan carrer llarg es féu una segona plantada, on les diferents colles feren una petita berenada. A la plaça de la Vila primer es féu la presentació de cada una dels gegants de cada colla—explicant el nom, l'alçada, pes i procedència—, després cada una de les colles féu un ball acompanyats dels seus músics. Al final es féu un ball de totes les colles juntes. També amb l'acompanyament musical dels grallers d'Espolla.

Acabada la festa, tots els integrants de les colles anaren a sopar de pa amb oli a Can Sanxo. Degut a l'esperat partit Madrid-Barça, molts d'integrants de colles seguiren el partit als bars de la plaça.

La colla de geganters de Reus es varen allotjar a ses Cases de son Llaüt, que encara s'han d'inaugurar.

Els integrants de la colla de geganters de Santa Maria del Camí varen organitzar l'estada, fent excursions per l'illa.

informació

AGRAÏMENT GEGANTER

Colla de Gegants de Santa Maria del Camí

Mitjançant aquestes línies, la Colla de Gegants de Santa Maria del Camí vol expressar el seu agraïment a totes aquelles persones i entitats que amb les seves aportacions han fet que les festes dels capgrossos i gegants fossin un èxit. En especial volem donar les gràcies a:

- L'Ajuntament i al seu equip de govern pel seu suport, per seguir apostant per la festa gegantera i continuar treballant en defensa de la nostra cultura.
- Els directors, caps d'estudi, professors i educadors de tots i cada un dels centres escolars del nostre poble (CP Melcion Rosselló i Simonet, Ramon Llull, Escoleta Municipal Es Pi Gros, Escoleta Ramon Llull, Escoleta Mel i Sucre i Escoleta Ferrerets) per la bona acollida de la unitat didàctica sobre els capgrossos i la feina realitzada sobre aquesta, mostrant així el seu interès per la història i cultura del poble de Santa Maria del Camí.
- La Conselleria de Comerç del Govern de les Illes Balears pel berenar de la festa dels capgrossos i pel sopar de les colles de gegants.
- El Departament de Cultura i Patrimoni del Consell de Mallorca, pel seu suport en la realització de les unitats didàctiques i màscares dels capgrossos.
- Els cuiners de Can Beia, per l'excel·lent paella elaborada per al dinar de germanor de les colles de Santa Maria, Reus i Espolla.

• Pep Urrea, pel disseny de les màscares dels capgrossos i la decoració de la Plaça de la Vila.

• Jaume Martí Santandreu, pel disseny del cartell anunciador de la trobada.

• Emili Gener, per posar veu a la trobada gegantera.

• Xisca Canyelles, Francisca Coll i Xisco Ródenas per la narració de les rondalles el dia de la Festa dels Capgrossos.

• Cuco Arreza, Tolo Filo i Santi Vic, d'Artglobus, per omplir de color el cel santamarier durant el ball de gegants.

• Rafel Ramis de Can Xic per la seva sempre bona predisposició a l'hora de deixar-nos la furgoneta i així poder assistir a les trobades de gegants que se celebren a la nostra illa.

• La parròquia de Santa Maria del Camí i la direcció del Col·legi Ramon Llull, per totes les facilitats ofertes en la utilització del pati de Can Sanxo.

• Rafel Pisà, per la realització de les fotos "oficials" de la colla.

• Totes les santamarieres i els santamariers, tant grans com petits, que amb la vostra presència omplireu els carrers i les places santamarieres fent que la festa fos encara més festa.

A tots, Gegantes Gràcies!

BAR

CA'N FRANCO

Pa amb oli, tota classe de berenars

TAPES

Quarter IV, 83 - tel. 971 62 03 82
Santa Maria del Camí

MAGATZEMS DE MATERIALS

GAMUNDI

Gabriel Mesquida, 1

informació

ASSOCIACIÓ 3A EDAT SANTA MARIA DEL CAMÍ. ELECCIÓ DE LA JUNTA DIRECTIVA

Text i Fotos: J. A.

Per donar compliment al que manen els estatuts de l'entitat, el passat dia 19 d'aquest mateix mes els membres de l'Associació 3a Edat de Santa Maria del Camí amb capacitat de fer-ho acudiren a dipositar el seu vot a les urnes al llarg del plebiscit a què prèviament havien estat convocats.

L'Assemblea General Extraordinària, anunciada en primera convocatòria per a les 19 hores i en segona a les 19,30 hores, tingué lloc a Ses Cases des Mestres d'aquesta vila, d'acord amb el següent ordre del dia: 1.- Salutació del president en funcions als assistents. 2.- Lectura i aprovació de l'última acta. 3.- Memòria d'activitats desenvolupades. 4.- Balanç i estat de comptes. 5.- Votació per tal d'elegir nou president i junta directiva. 6.- Precs i preguntes.

La votació va començar a les 19,50 hores, passant cada votant per la taula electoral, constituïda pels socis Sebastià Isern Dols, Juan Coll Jaume i Jaume Cabot Roca, a l'efecte de dipositar la seva papereta dins l'urna.

La senyora Maria Garí, secretària de la Federació de Persones Majors del Raiguer, hi fou present en qualitat d'observadora i assessora per al correcte desenvolupament de l'acte.

A les 21,30 hores es donà per conclosa la votació procedint els membres de la taula electoral a obrir els sobres dipositats dins l'urna, començant el recompte dels vots.

Cap incidència no es produí al llarg de la votació ni del recompte dels vots, el qual es desenvolupà baix un expectant silenci i gran interès per part dels nombrosos assistents que esperaven per a saber-ne els resultats, que

foren el següents:

Vots nuls   1
Vots en blanc   1
Vots favorables a la candidata Francisca Coll   91
Vots favorables al candidat Macià Canyelles   362
Els vots emesos, un total de 455, representen el 80% del cens electoral.

Queda per tant constituïda la nova junta directiva d'aquesta forma: president, Macià Canyelles Cabot; directius, Rafel Estarelles Ordines, Pere Mulet Pizà, Maria E. Palou Ballester, Catalina Bennàssar Rosselló, Joana Bermejo Navarro, Magdalena Ferragut Munar, Magdalena Florit Gelabert, Sebastià Oliver Morro, Antònia Rios Jimenez i Rosa Salom Crespi.

Un cop coneguts els resultats de l'escrutini el nou president dirigi la paraula als congregats agraint-los la confiança en ell dipositada, reafirmant-se en l'execució de les promeses fetes al llarg de la campanya electoral: transparència en la gestió, economia dels recursos de l'entitat i treball constant per al millor desenvolupament de l'associació.

Passades les 11 de la nit el flamant nou equip amb els seus incondicionals col·laboradors i amics celebraren la victòria amb un suculent pa amb oli a un cèntric bar de la Vila.

Des d'aquestes pàgines donam la més cordial enhorabona a tots els socis de 3a Edat, guanyadors i no guanyadors, pel bon desenvolupament de l'acte, encoratjant-los a continuar treballant pel bé de l'associació.

informació

OBRES

A CA S'APOTECARI

text: MR
foto: Rafel Pisà

Algunes persones han manifestat a aquesta revista la seva preocupació per les obres municipals que efectua l'empresa de construcció Ingemaxter, S.A. al casal de ca s'Apotecari. Dites persones temen que dins el projecte de reforma del casal per convertir-lo en un futur Ecomuseu no es respectin els elements patrimonials que té la casa: una casa senyorial, típica d'una època i d'un estil determinat.

El casal està inclòs dins el Catàleg de Béns Patrimonials del nostre municipi amb la signatura SMA 170, amb la denominació de "ca s'Apotecari", incloent els seus elements arquitectònics interiors i exteriors.

Catalogada l'any 1987 (fitxa número 43) com a "Casa de finals del segle XIX d'estil senyorial", amb les següents proteccions requerides: "Tot l'edifici en el seu conjunt. Així com el terrat i els bancs de pedra".

Catalogada novament l'any 2008 al nou Catàleg de Béns Patrimonials de Santa Maria, inicialment aprovat, amb el número de fitxa SMA 170, amb el tipus de catalogació com a casa urbana i celler. "Segons catalogacions anteriors de l'interior cal destacar la tipologia de l'escala i l'antiga apotecaria, actualment convertida en biblioteca particular, amb les vitrines antigues".

En particular hi ha preocupació per la gran escala interior, els estants de l'apotecaria, la distribució d'habitacions i sales, i especialment pel petit celler o bodega subterrània.

Circulen rumors de gent que ha vist les obres –la revista no ho ha pogut confirmar ni desmentir- que aquest petit celler subterrani ja estaria parcialment derruït per construir l'ascensor del futur edifici.

No ens sembla creïble que l'ajuntament hagi pogut destruir un element patrimonial, sobretot sense haver-hi necessitat i essent factible situar l'ascensor a un altre indret o simplement a l'exterior al pati de darrera.

Altres rumors també apunten que la reunió de la Comissió de Patrimoni fou convocada d'urgència i que a causa d'aquestes presses fins i tot algun membre de la comissió no tengué l'oportunitat de poder-hi assistir.

Creim que hi ha massa dubtes i comentaris negatius que van de boca en boca, fet que segurament deriva de la manca d'informació amb què s'estan duent a terme les obres, amb l'agreujant que l'empresa constructora treballa quasi sempre a porta tancada, cosa que afavoreix les sospites.

No estaria malament que l'equip de govern municipal sortís al pas d'aquests comentaris amb una informació clara del projecte. De fet, si el projecte és correcte i positiu, tot suposaria una publicitat i un èxit polític per als tres partits que conformen actualment el govern municipal de Santa Maria del Camí.

BAR S'ESTACA

Menus diaris

*Carns a la plaxa, Hamburgueses,
pepitos, Fritures, Perritos...*

Carrer Marqués de la Fonsanta, 40
tel: 971 620 286 - 606 048 365
07320 Santa Maria del Camí

VIVERS
SANTA
MARIA
971 9117

Camí des Raiguer, 77 - Santa Maria del Camí
Tel: 971 140 041

APUNTS DEL PLENARI MUNICIPAL DE L'AJUNTAMENT DE SANTA MARIA DEL CAMÍ, DIJOURS 26 DE MARÇ DEL 2009

Guillem Ramis, regidor de EU-EV

Els quatre primers punts tractaren sobre l'aprovació provisional del catàleg de béns patrimonials del nucli urbà de Santa Maria i la resolució de les al·legacions presentades.

El consens amb el criteri dels informes dels tècnics per estimar o desestimar les al·legacions fou quasi general. Una de les poques desavinences sorgides i que no va generar debat va ser la proposta de descatalogació de la creu dels "Caidos" a iniciativa d'Esquerra Unida-Els verds. Tots els grups hi votaren a favor manco el PP, que va abstenir-se.

El cinquè punt aprovat per unanimitat va ser una modificació del Reglament de Règim Interior de la Residència de Cas Metge Rei per adaptar-lo a la normativa del Govern balear.

El sisè punt, adjudicació definitiva de les obres d'accés, embelliment i millora de l'accessibilitat a la nova escola, va ser aprovat amb els vots favorables dels grups que componen l'equip de govern municipal, PSOE, GPSM i UM i l'abstenció de PP i EU-EV.

El setè punt, també aprovat per unanimitat de tots els grups, va ser una moció de batlia que proposava donar suport a un manifest en defensa dels grups de cultura popular de les Illes Balears amb ús de materials pirotècnics.

El vuitè punt, una moció del PP que proposava la instal·lació de banys públics a la plaça Nova, no va prosperar per ser rebutjada per l'equip de govern municipal amb l'argument que la instal·lació de banys a la plaça Nova era una iniciativa de l'equip de govern municipal que ja estava projectada. EU-EV hi votarem a favor perquè no s'ha portat a plenari cap altra proposta d'instal·lació de banys públics i desconeixem les iniciatives i els projectes que l'equip de govern municipal porta endavant sense passar pel plenari.

El novè punt, una moció del PP que sol·licitava la transferència als ajuntaments de les competències de joventut, cultura i esports, va ser rebutjada per l'equip de govern amb l'argument que no era el moment idoni per iniciar negociacions, i que era millor fer-ho en una altra situació més bona i juntament amb altres municipis per tenir més força i aconseguir una millor dotació econòmica. EU-EV hi votarem a favor perquè volem que es traspassi el màxim de competències possibles i perquè res no ens ha de obligar a acceptar competències si després de la negociació resulten mal dotades econòmicament.

INSTAL.LADORA STA. MARIA

Llorenç Sans Rosselló

**C/ Casesnoves N° 23
Sta Maria
TEL: 971 62 06 02**

U N I S E X PERRUQUERIA * ESTILISTA

Maria Antònia

**C/. Marqués de la Font Santa, 13, baixos
07320 Santa Maria del Camí
Tel. 971 14 06 92**

EL CONSELL SIGNA UN PROTOCOL DE COL·LABORACIÓ AMB L'AJUNTAMENT DE SANTA MARIA PER A LA IMPLANTACIÓ D'UN PLA DE SERVEIS SOCIALS

Antònia Cabanellas

FOTO: MAF

El conseller executiu de Benestar Social i president de l'Institut Mallorquí d'Afers Socials (IMAS), Jaume Garau, ha signat un protocol de col·laboració amb la batlessa de Santa Maria del Camí, Rosa Vich, per al desenvolupament d'un pla municipal de serveis socials 2009-2011 al municipi.

La creació i el desenvolupament d'aquest pla municipal de serveis socials respon a la voluntat de l'IMAS d'integrar totes les actuacions que es duen a terme a Santa Maria del Camí des del Consell i les entitats i les institucions, a fi d'ajudar els col·lectius més vulnerables.

Una primera passa per crear aquest pla és conèixer la situació específica de la localitat en matèria de serveis socials. En aquest sentit, d'acord amb el protocol de col·laboració, el Consistori i el Consell a través de l'IMAS participaran en els aspectes següents:

- L'anàlisi i la programació de les necessitats que cal cobrir en l'àmbit dels serveis socials del municipi signant.
- La col·laboració tècnica i l'assessorament en la promoció de l'autonomia personal i l'atenció a les persones en situació de dependència.
- La detecció de les noves necessitats i la proposta dels

recursos necessaris per poder abordar-les

- La creació i la millora dels equipaments per a la prestació de serveis a les persones que en són usuàries.
- La coordinació de les actuacions que hi corresponen en matèria de serveis socials i menors.
- La coordinació tècnica en la transferència d'informació i dades rellevants per a la planificació dels serveis socials, la cobertura de prestacions i del sistema de dependència.
- El foment de la gestió descentralitzada de les prestacions o subvencions que actualment gestiona l'IMAS.
- El suport tècnic als municipis de Mallorca amb l'objectiu d'impulsar i coordinar totes aquelles iniciatives, les investigacions i els estudis de caràcter social que puguin incidir favorablement en el benestar de la població i en la correcció de les desigualtats socials.
- La col·laboració en convenis i projectes duits a terme amb altres administracions públiques.
- La intervenció en totes les matèries que ambdues parts considerin necessàries per millorar la qualitat de vida de les persones usuàries dels serveis socials.
- La publicació d'un pla municipal de serveis socials que reculli el conjunt de programes específics d'àmbit social amb les actuacions pertinents per abordar les necessitats detectades a cadascun dels municipis.

L'IMAS i el Consistori crearan una comissió mixta integrada per dos representants de cada una de les parts que farà el seguiment de les actuacions de col·laboració, vetllarà pel compliment dels objectius i que es reunirà, com a mínim, dues vegades l'any.

Així, gràcies a aquest protocol, s'analitzarà la situació actual i s'identificaran possibles mancances a les quals donar resposta en l'àmbit dels serveis socials amb vista a firmar futurs convenis de col·laboració més específics entre l'IMAS i els diferents ajuntaments.

BREUS

CADENA HUMANA PER LA LLENGUA.

M.R.

FOTO: RAFEL PISÀ

Dissabte dia 9 de maig, organitzada per l'OCB, es va fer a Palma la prevista cadena humana des de la plaça Espanya i que seguia pel carrer de Sant Miquel, la plaça Major, el carrer de Colon, la plaça de Cort i el carrer Palau Reial, fins al Parlament de les Illes Balears.

L'èxit de participació, devers 12.000 persones, va ser tan notable que es feren dues cadenes en lloc d'una. La reivindicació lúdica i festiva acabà amb una sèrie de parlaments força reivindicatius i amb l'entrega d'un manifest al Govern balear. En el manifest es demana una política decidida de defensa dels nostres drets lingüístics davant les agressions que rep la nostra llengua per part d'un sector de treballadors de la salut. Una quarantena de santamariers convocats per la delegació local de l'OCB participaren en la reivindicació.

CAMPANYA REDUCCIÓ DE RESIDUS

GOB

El GOB, el Consell de Mallorca i l'ajuntament de Santa Maria del Camí inicien una campanya a favor de la reducció de residus a la fira del poble amb una actuació teatral.

Sa Botiga des Buffon's i Tucano estrenen en el sopar de frit de la fira l'espectacle "La Família Carmanyola" sobre reducció de residus.

El grup ecologista GOB amb la col·laboració de la Direcció Insular de Gestió de Residus del Consell de Mallorca i de l'Ajuntament de Santa Maria del Camí posa en marxa la campanya De Residus, Gens ni Mica. Aquesta campanya té com a objectiu el foment de la reducció de residus.

El sopar contarà amb l'animació teatral de les productores

L'ART COM A BARRERA ARQUITECTÒNICA...

Josep Maria Estarellas Torrens

A la fira d'enguany es va decidir muntar la mostra d'art en una carpa enmig de la vorera de la plaça Hostals. La idea ens sembla bona com a mesura per portar la mostra a la zona més transitada del poble, però com gairebé sempre es feren les coses sense cap mena de previsió. La carpa es convertí en una barrera infranquejable per a cotxets d'infants i cadires de rodes, que com es pot comprovar a les imatges no tenien espai suficient per passar per cap dels laterals de la carpa i es veien obligats a creuar a l'altra banda del carrer per poder passar. Ja resulta bastant difícil circular a diari pel nostre poble amb aquesta mena de vehicles, amb voreres totalment inadequades, com per encara afegir noves barreres arquitectòniques provisionals.

Sa Botiga des Buffon's i Tucano, amb l'espectacle La família Carmanyola. Aquest espectacle tindrà un clar component de sensibilització ambiental.

Durant el sopar s'estrenaran els tassons i plats reutilitzables adquirits per l'ajuntament de Santa Maria del Camí, i que es faran servir també a les festes municipals i altres actes festius, per tal d'evitar els tassons usar i tirar.

Aquest espectacle d'animació teatral es repetirà a altres pobles de Mallorca.

Per altra banda, aquesta campanya de reducció tindrà altres línies d'actuació encaminades a la reducció de bosses de plàstics i d'envasos superflus, així com la reducció de residus en general, dirigides a la població i a les escoles de Santa Maria del Camí i d'altres municipis de Mallorca.

ESPECTACLE MEDIEVAL

B.G.

El passat 12 de maig, l'Ajuntament de Santa Maria del Camí va ser convidat per segon any consecutiu a l'espectacle medieval que es realitza a Son Amar. Un dels propietaris, el senyor Andreu Gelabert (nou propietari de la finca de Sa Basseta), convidà a la Batllessa i al poble a gaudir d'aquest espectacle. L'equip de govern convidà les dues associacions de majors del poble i a la gent que col·laborà de manera desinteressada a preparar i guardar exposicions durant la Fira.

Un cop al recinte de Son Amar, els assistents foren dividits per colors, on cada un representava un regne diferent i les hi fou col·locats una corona amb el seu color.

Asseguts en un escenari propi de l'edat mitjana, la gent gaudí de diferents espectacles relacionats amb l'edat mitjana i amb la particularitat de recolzar el cavaller que representava el seu regne; també s'oferí un deliciós sopar, a base de brou de verdures i carn rostida, també a l'estil medieval, és a dir, sense coberts.

La vetllada fou molt entretinguda i sobretot competitiva, perquè a la tornada en autocar encara hi havia gent continuava defensant el seu regne.

EL POBLE DE SANTA MARIA DEL CAMÍ REDUEIX ELS FEMS

Jaume Canals >>> Geògraf i educador ambiental del Servei d'Educació Ambiental del GOB-Mallorca.

Els fems, tècnicament anomenats residus, són una dels aspectes del poble que per norma general crea més polèmica, tothom fa residus, però ningú en vol saber res, quan més ens feim, més de pressa volem desfer-nos-en i res més, tot i que s'ha de dir que en els darrers anys hi ha un progressiu però lent canvi positiu cap a les 3'R's (Reducir, Reutilitzar i Reciclar).

La primera passa per tal de millorar la situació dels residus ha estat un dels sistemes més eficients per millorar la recollida selectiva dels residus, "el porta a porta", malgrat els seus detractors, és un dels pocs sistemes que posa "nom i llinatges" als residus i obliga d'alguna manera a cada domicili a fer una bona separació. Aquest model conta amb resistències, a la gent no li agrada que li canviïn els hàbits.

El tema de residus té uns components ambientals i de civisme. El millor és que la població col·labori en la recollida selectiva per convicció i voluntàriament, però si després d'informar i d'advertir convenientment sobre la selecció correcta de les fraccions i els dies i les hores en què cal treure-les al carrer, si encara i així no es fa correctament s'haurà de fer acomplir la normativa municipal, que preveu sancions. Bé que la gent troba normal que si treim a passejar el ca i no recollim els seus excrements sigui motiu de multa, idò amb els residus ha de passar el mateix.

Però si el problema són els residus, per què NO REDUÏM ELS RESIDUS?

El grup ecologista GOB i la Direcció Insular de Gestió de Residus han posat en marxa una campanya que es diu De Residus gens ni Mica, per tal de fomentar la reducció de residus als municipis de Mallorca.

El primer municipi en apuntar-se a aquesta campanya ha estat Santa Maria del Camí i on ja s'ha realitzat amb èxit la primera de les accions previstes que ha consistit en l'adquisició per part de l'ajuntament de 1.300 plats i tassons reutilitzables que es repartiren al sopar de Frit de la Fira. Aquesta iniciativa va fer que es reduïssin considerablement uns residus no reciclables com són els plats i tassons de plàstic. Com que aquests canvis cal acompanyar-los d'una bona explicació, contàrem amb la presència de la companyia los Guasones i el seu divertit espectacle d'animació teatral La Família Carmanyola, una família que ensenyà la importància de reduir i que contribuï a explicar el sentit ambiental de l'adquisició de la nova vaixel·la. A més es varen repartir

unes elegants bosses de tela reutilitzables per anar a comprar al mercat i reduir les bosses de plàstic. Això juntament amb la nova ordenança municipal que posa una especial èmfasi en la reducció de residus són les primeres passes per anar sumant a la campanya de reducció, i que tindrà altres iniciatives al poble de Santa Maria del Camí amb un objectiu comú: millorar la qualitat de vida dels habitants de Santa Maria del Camí i conservar el seu entorn natural.

Si voleu veure les fotos del sopar: visitau el bloc <http://residuminim.wordpress.com>

AJUNTAMENT
DE
SANTA MARIA DEL CAMÍ

Avís Urgent

Mitjançant els controls de la qualitat de l'aigua que l'Ajuntament fa de forma periòdica, s'han detectat concentracions de nitrats que no aconsellen el seu consum humà.

Encara que des del mes de maig de 2008, l'Ajuntament redueix la quantitat de nitrats procedent dels pous municipals amb la mescla d'aigua procedent d'Emaya, l'augment considerable del consum els darrers dies, fa que aquesta opció no sigui viable ja que no es disposa de prou cabdal.

Segons la recomanació rebuda per part de la Conselleria de Sanitat, les persones s'haurien **d'abstindre de consumir aigua de la xarxa per a beure o cuinar fins a un nou avís.**

L'aigua de la xarxa es pot continuar utilitzant per la dutxa, el rentat de la roba o dels estris de cuina sense cap risc per la salut.

Per a qualsevol consulta, no dubti en posar-se en contacte amb l'Ajuntament (tel. 971 620131) de dilluns a divendres de 8:00h a 15:00h i dissabtes de 8:00h a 12:00h.

NOU DIRECTOR GENERAL DE SA NOSTRA

MAF

Pau Dols va ser nomenat nou Director General de Sa Nostra. Nascut a Santa Maria l'any 1957, és llicenciat en Ciències Econòmiques i Empresariales per la Universitat Autònoma de Barcelona i té Master en Finances per la Universitat de Deusto.

La seva trajectòria professional està lligada a la Caixa de Balears des del febrer de l'any 1978, al llarg d'aquests anys ha desenvolupat diverses funcions a la xarxa d'oficines d'aquesta entitat financera. Després de passar pel Departament d'organització i mètodes, des del juliol del 1993 va exercir com a Director econòmic-financer, el 1997 passà a ocupar el càrrec de sotsdirector fins l'any 2001, quan fou nomenat pel Consell d'Administració director general adjunt, càrrec que ha ocupat fins a l'actualitat

El Consell General d'administració de l'entitat financera va nomenar el passat dia 22 de maig Pau Dols director general en substitució de Pere Batle, que n'havia estat al capdavant els darrers setze anys i es va jubilar després de quaranta-un

anys en l'entitat. El president de la Caixa d'Estalvis, Fernando Alzamora, va ser l'encarregat de comunicar el nomenament al final del Consell d'administració.

Aquest nou càrrec suposa la categoria més alta del personal d'aquesta entitat creada l'any 1882 - enguany celebra el seu 127è aniversari d'existència - , ja que implica ser el primer cap administratiu i de la plantilla.

Així mateix el director general és el responsable d'executar els acords adoptats en el Consell d'Administració, la comissió executiva i qualsevol de les comissions delegades de la institució. Així mateix, el director general és el responsable i el vincle entre els diferents òrgans de govern i la resta de personal.

El seu nomenament serà ratificat a la propera sessió de l'Assamblea General de l'entitat prevista per al dia 18 de juny, a partir d'aleshores la seva funció se centrarà en executar els acords del Consell d'administració

ITINERARI CULTURAL I HISTÒRIC PEL NOSTRE POBLE

La Delegació Local de l'Obra Cultural Balear organitza un Itinerari cultural i històric pel nostre poble. La visita guiada pel nucli urbà és oberta a totes les persones interessades i es durà a terme el proper dissabte dia 13 de juny, el lloc de partida serà la plaça de la vila a les 18.30 h.

SOPAR ANTICS COMPANYS D'ESCOLA

Josep M. Estarellas

El passat dissabte 23 de maig, els antics alumnes del col·legi Ramon Llull de la quinta de 1969, com cada any desde 2005, celebraren el seu sopar anual. Enguany era una edició especial per ser l'any del 40è aniversari dels protagonistes i per això es convidà també alguns dels professors. Abans del sopar, celebrat al restaurant Ruycal, gaudiren d'un temps per a la nostàlgia amb una visita a l'escola per fer-se unes quantes fotos a les aules on tantes hores d'infància compartiren al seu moment. La jornada serví per reafirmar els vincles d'afecte entre els membres d'una quinta molt ben avinguda i els seus antics mestres.

Construccions
Sebastià Bibiloni Sans

Reformes - Rústiques - Enrajolats
Empedregats - Estanteries d'obra

El Fra. Albert Borquny n. 4
Sta. Maria del Camí - tel.: 971 62 13 95

NOU
ESTIL

roba i confecció
dona · home · nins

Plaça Nova, 18
07320 Santa Maria del Camí
Tel. 971 621 374

sa mosca

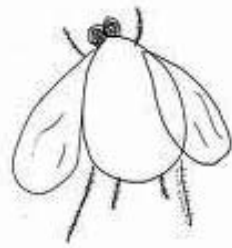

FOTO: RAFEL PISÀ

Sembla que els animals d'altres espècies diferents a aquesta mosca volandera no tenen el paladar tan fi ni avesat a gaudir dels sabors tradicionals del nostre poble, com podeu veure a la imatge aquesta mosca pogué atipar-se bé de llet d'ametlla.

opinió

LA RETIRADA DE LA CREU DELS "CAIDOS"

text: Guillem Ramis
foto: Joan Andreu

No era això el que volíem la gent republicana.

Tal i com s'ha plantejat i s'ha realitzat el desmuntatge i la retirada de la creu dels "caídos", no suposa de cap de les maneres la reconciliació amb la legalitat republicana ni amb la gent demòcrata que va patir la repressió franquista per haver manifestat les seves simpaties republicanes.

Santa Maria seguim essent la continuació de l'aixecament militar del 18 de juliol del 1936, que violentament i amb tres anys de guerra fratricida es va imposar a la II República, perseguint, reprimint, tancant o matant tots els demòcrates coneguts, fins al punt que no va deixar ni la llavor del coratge per mantenir-se crítics en contra del poder i de les injustícies.

Ara s'ha desmuntat la creu dels "caídos" per portar-la al cementiri, perquè resultava incòmoda a la gent que la defensa, perquè feia nosa per realitzar l'embelliment de la plaça i perquè no hi quedava bé, no perquè hi hagi un

rebuig al règim franquista.

Amb el trasllat de la creu dels "caídos" al cementiri els demòcrates no ens podem sentir guanyadors, seguim essent els vençuts. Santa Maria no ha condemnat el franquisme ni ha rehabilitat la dignitat de les persones que no volgueren seguir els dictats de l'Església Catòlica i l'oligarquia espanyola en contra de la República.

El nostre poble actualment és hereu dels valors del franquisme, no de les persones que amb la il·lusió de construir un món millor aportaren feina, temps i doblers a favor de la causa republicana, participant en molts projectes socials i populars com la construcció de la voltadora de can Andria.

L'AMO EN JUAN MORRO, AMIC I CONFIDENT DE JAUME TRIES "NORAT".

ENTREVISTA A JOAN MORRO SERRA. RECORDS SOBRE ELS NORATS

Mateu Ramis

Continuam amb la segona part de la conversa que publicàrem el mes passat amb l'amo en Joan Morro. Avui ens contarà la relació que tengué amb els "Norats": Honorat Tries Gama i el seu fill Jaume Tries, els dos santamariers que estigueren amagats 12 anys per la muntanya, arrel de la guerra civil del 36.

Quan férem l'entrevista anterior, vàrem copsar que l'amo en Joan havia arribat a ser un gran amic i confident del "Norat" fill, Jaume Tries. Per això vàrem creure oportú fer aquesta segona part sobre aquest tema en particular.

L'amo en Joan, com començà aquesta relació de la vostra família amb els Norats?

La coneixença començà perquè érem amics i veïnats a fora vila des de molt abans: la meva família vivia a son Punta, on jo vaig néixer, i els Norats vivien a prop de ca nostra, fins que ma mare va quedar viuda, que passàrem a Baix des Puig. En Jaume, fill de n'Honorat, quasi sempre era per dins ca nostra. Passava molt de temps amb nosaltres.

Però en Jaume "Norat" era bastant major que vós...

Em guanyava de devers 12 anys. Podria dir que ell va ser el que deim en mallorquí el meu "tet". Estava molt de temps amb jo i em guardava.

Com així?

Te contaré un poc sa història: N'Honorat Tries era de Sa Cabaneta i ja havia estat casat amb una primera dona, amb qui tengué en Jaume. N'Honorat quan morí sa primera dona es tornà a casar amb na Teu i tengué una filla amb ella... Aquesta Teu era un poc especial, jo no m'hi vull ficar... Sa qüestió és, com de vegades passa, que sa madrastra no anava molt des fillastre. Sempre el renyava i li deia a son pare, Honorat, que es seu fill era un malcriat, que havia fet allò, que havia fet allò altre. En fi, sempre li donava mala vida i a posta s'al·lot, per no aguantar-la, passava més hores a ca nostra que a ca seva.

I n'Honorat què en deia, d'això?

Ma mare l'avisava. Però ell feia de carreter, passava moltes hores fora de casa per sa feina i no hi podia fer gaire cosa. Una cosa semblant passava amb en Toni Oliver, que estava amb una tia perquè no tenia els pares, i també venia molt per ca nostra, perquè sa tia no el tenia en gens d'estima: el feia anar mal vestit i mal menjat.

Joan, vós pensau que els falangistes de Santa Maria realment volien matar els Norats? Dins el poble han corregut versions entre la gent de dretes que ells havien fugit sense cap motiu i que no els haguessin fet res...

HONORAT, EL PARE I JAUME, EL FILL, DEVERS L'ANY 1936.

Això no és vera. Tengues en compte que n'Honorat era un des principals des partit comunista dins es poble i que es fill Jaume era de ses joventuts socialistes. Se sentia a dir que a molts de llocs de Mallorca havien trobat gent d'esquerres morta per ses cunetes. Ells eren esquerrans nats, vertaders, d'arrel. Si no els haguessin mort, no els esperava res de bo.

Idò, feren bé d'amagar-se?

Des que esclatà es Moviment, ells ja estaven alerta. Paraven poc per ca seva. Un dia n'Honorat va veure acostar-se un cotxe d'enfora ple de falangistes, que anaven a ca seva a cercar-lo, i fugí per darrera ses cases, corrent per dins es camp. Llavors ja amb en Jaume s'amagaren per dins sa muntanya a un lloc amunt i mal d'anar. En Jaume em contà que estaven tan espantats que estaren 5 dies molt amagats. Aquests primers dies passaren molta fam, segons em contaren, només havien menjat aglans, amb la dificultat que en aquell moment encara només eren capollets. Llavors poc a poc començaren a acostar-se de nit cap al conradís, anant molt alerta i sempre a prop de sa garriga, per poder fugir, si un cas, intentant acostar-se a ca nostra. Va ser l'únic lloc al que tengueren confiança.

Quan els tornàreu a veure?

Quan feia devers 6 o 7 dies que havien fugit, jo estava per davant ca nostra –aleshores vivíem a Can Parró Vell, a Baix des Puig- i vaig sentir una veu que em pistava i em cridava fluixet de dins unes figueres de moro. Era en Jaume. Jo

tenia només 6 anys, però ho record com si fos ara quan el vaig tornar a veure. Vaig cridar ma mare i els donà per menjar. Quedaren d'acord i a partir de llavors, enviat per ella, jo els deixava menjar a un lloc convingut. Teníem dos llocs: el punt 1, que era devora una figuera, i el punt 2, que era devora una olivera, a devers 300 metres de can Parró Vell. Jo hi anava amb una senalleta i amb sa nostra cussa. De vegades els deixava un pa, de vegades una olla d'aguaiat. Ho férem seguit seguit. En arribar al lloc convingut jo feia es signe des mussol i ells em contestaven igual. Jo encara era un al-lot i he de reconèixer que estava ben espantat quan havia d'anar-hi.

Per què estàveu tan atemorit?

Te contaré un fet que succeí a sa nostra era de Baix des Puig. Estàvem allà amb en Toni Oliver i amb això va arribar una cotxada de falangistes uniformats. Un falangista vengué a xerrar amb mi. Un altre amb en Toni. Començaren a demanarnos si havíem vist ets "Norats" i nosaltres diguérem que no. A en Toni començaren a insistir-li: "Sabem que els vares veure!". Ell ho negava. Amb això, un falangista se tragué una pistola, li posà damunt es pit i cridant li digué: "Ja basta de mentides! O mos dius sa veritat o te peg un tir!". Quan ho record encara ara se me posen es pèls de punta.

(L'amo en Joan s'atura uns segons i continua...)

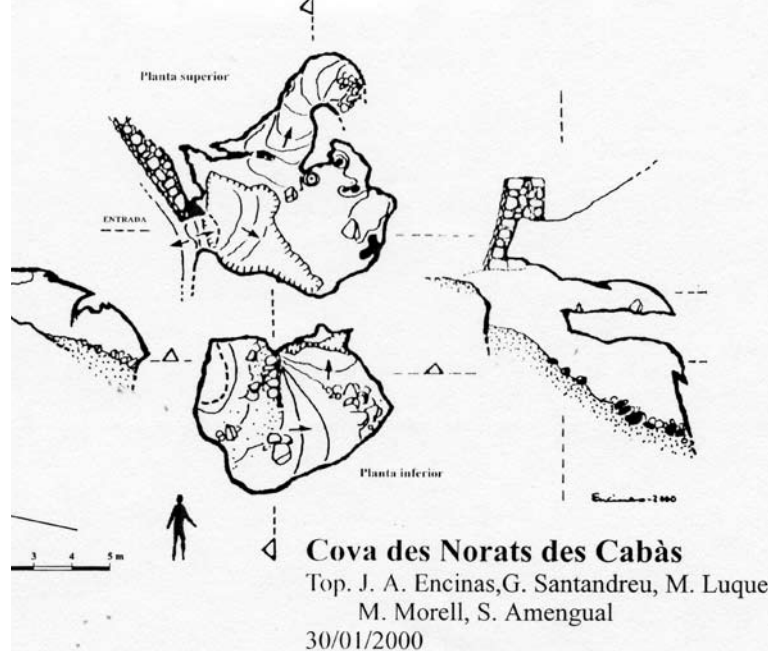
Una altra cosa que els passà al principi d'haver fugit és que se toparen per dins Son Oliver amb un altre que també anava fugit. Aquest era d'Alaró i l'havien duit a afusellar en es cementeri de Palma, junt amb un germà seu i un parell més trets de can Mir. Abans que fessin sa descàrrega per afusellar-los ell va fugir corrent. Gràcies que el terreny feia una davallada els tirs li passaren per damunt es cap. Va córrer tot el dia i tota sa nit, i l'endemà dematí se va trobar

a Andratx. Després anà tornant cap a Alaró, sempre amagat per damunt sa Serra, i al cap de 9 dies arribà a Son Oliver. En Jaume contava que aquest alaroner feia pena. Havia perdut ses espadnyes, anava nuu, amb sos peus pelats i ets calçons embolicats pes peus. Ets Norats l'assistiren i vengueren a ca nostra a cercar roba per vestir-lo i va estar 2 o 3 dies amb ells. Després de recuperat partí cap a Alaró, on va estar amagat dins una cisterna i dins una caseta. Després de 2 anys qualcú veié familiars seus que li duien paquets i embolics, sospità i avisà sa Guàrdia Civil, i l'agafaren. Va passar un temps a sa presó, però passat el període d'exaltació falangista, l'amollaren. Però ell seguia temorenc i tot d'una que va poder va fugir a l'estranger. Al cap de molts d'anys els Norats el tornaren a trobar per Alger.

Aquest alaroner els degué acabar de convèncer que mataven sa gent...

No fugien de bades. Tant els falangistes de Santa Maria com els de Bunyola feien batudes seguit seguit per agafar-los. Cercaven pes Cabàs, per sa Comuna, per Son Oliver. No els trobaven i no ho podien consentir. Una vegada estaven amagats devers es Cabàs, dins un garrover gros, que li havia caigut sa meitat i feia una banda molt espessa de tanyades joves. Casualment dos cotxes plens de falangistes s'aturaren a s'ombra de s'altre mig garrover. Arrufats escoltaven i sentiren un falangista de Bunyola (podria dir qui era aquest i tots els altres que l'acompanyaven) que digué aquestes paraules: "Si tenguéssim sa sort de trobar-los, no els hem de matar de cop. Hem de passar gust de matar-los...; hem de començar a disparar-los pes peus". Els que l'acompanyaven no digueren res, però esclataren en rialles. Eren dos grups de falangistes: 5 o 6 de Bunyola i altres 5 o 6 de Santa Maria. Pareixien caçadors de persones!

Com és possible que dins Mallorca poguessin estar amagats

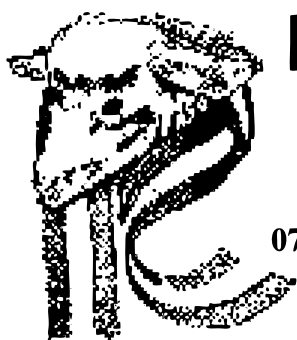

tants d'anys sense que els trobassin i detinguessin?

Estaven amagats a llocs allunyats, alts, mals d'anar. A més, continuament anaven canviant de lloc, sobretot quan ells veien qualcú que s'acostava per allà. No se podien fiar de ningú. A part des lloc més corrent, que era per Son Oliver i sa Comuna, anaven pes Cabàs i per Coanegra. Així mateix trescaren per sa Serra fins a Valldemosa o Esporles, però sempre pels afores i de passada. Però no hi quedaven per romandre.

Què menjaven?

Menjaven el que trobaven, fruita, faves de qualque sembrat, olives pansides, fins i tot arribaren a menjar garroves. Mai agafaven res d'un tros de terra petit, on hi hagués un albercoquer o una prunera. En Jaume contava que son pare li deia: "Això és d'un pobre, que ho ha lluitat i li fa tanta falta com a noltros", i no tocaven res. Si collien faves mai era d'una finca d'un quartó, en tot cas d'una finca grossa d'un parell de quarterades. Mai pegaven a una figuera, i si tenien necessitat ho feien a un gran figural, on hi hagués 30 o 40 figueres. No se dedicaren a robar, com sembla que ha pogut deixar entendre algun testimoni que ha xerrat d'ells. Sempre tenien sa nostra ajuda. A part de ma mare, al cap de 6 o 7 anys els meus germans, que eren casats, també hi

RUYCAL S.A.

Ca'n Andria, s/n
07320 Santa Maria del Camí
MALLORCA
Tel.: 971 14 02 50
Fax: 971 14 03 34

ESTANC FRONTERA SERRA

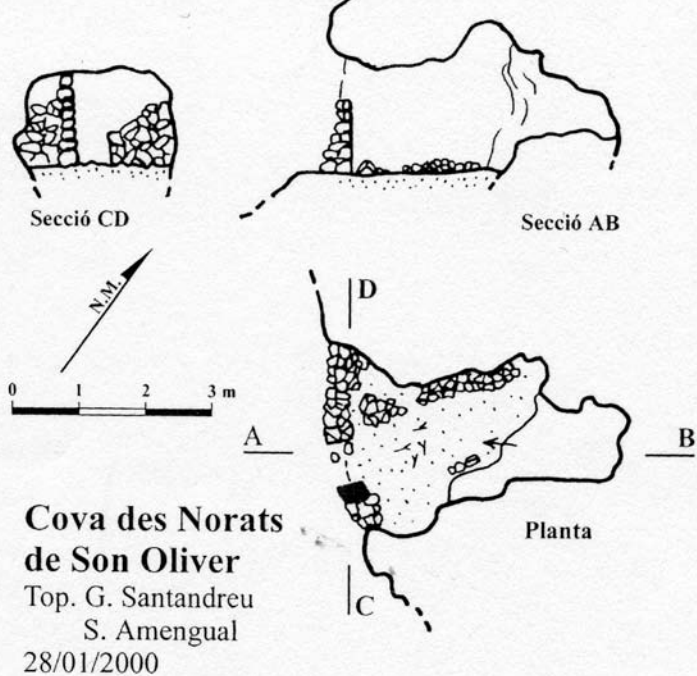
S'estanc des carrer llarg

TABAC
PAPERERIA
OBJECTES DE REGAL
QUINIELES I PRIMITIVA
SERVEI DE FAX

Carrer Llarg, 69. Santa Maria
Tel.: 971 14 02 31 Fax: 971 62 03 74

DIBUIX EXTRET DEL LLIBRE 'COVES I AVENCS DE SANTA MARIA DEL CAMÍ' DE GABRIEL SANTANDREU VALENS.

que nomia Aina, en veure'ls començà a córrer espantada, i es germà Vicens a darrera. Ells els varen encalçar, cridant-los: "Aturau-vos, per favor! Per què fugiu? Noltros no som feres!". Els explicaren que havien hagut de fugir perquè no els matassin..., però que ells no volien fer mal a ningú. Només demanaven que no diguessin que els havien vist.

Passaren moments de perill?

Un grapat de vegades. Tant amb ses batudes des falangistes, que els feren a prop un parell de pics, com més endavant amb sa Guàrdia Civil, que tenia costum de patricular pes camins. Una vegada devers Valldemosa sentiren veus que s'acostaven i s'amagaren davall un pont de sa carretera. Justament ets guàrdies s'assegueren damunt es pont i allà estigueren més d'una hora xerrant. Ells dos amagats davall es pont, a un parell de metres, passant pena que no els vengués un atxem o que passàs qualsevol cosa i els descobrissin. Per sort, no passà res...

Passaren perills per amagar-se o per fugir?

En Jaume me contà que una vegada, dins un comellar entre Sa Font Seca i Son Térmens, s'amagaren a un forat que hi havia a un seregai que havien cobert. Amb això, d'imprevist vengué una torrentada i els començà a entrar aigua per sa mateixa entrada que ells havien entrat, amb tanta força que no podien sortir de cap manera per molt que provaren. Se veren ben estrets! Era una sèquia profunda i ells s'aguantaren amb un peu a cada costat, aferrats amb ses ungles. S'aigua els arribà fins al coll i hagueren d'esperar aguantant sa correntia fins que sa torrentada se va espessar. I sort que es nivell no pujà més, perquè haguessin trobat una mort segura a dins aquell enforinyai.

Vós arribàreu a tenir molta confiança amb es Norat fill, en Jaume...

Sobretot els dos darrers anys, que ja no els encalçaven tant. Quan tenia 16 anys vaig caure d'un ametller, una caiguda molt forta que me va esclafar dues vertebres. I tanta sort que s'esclafaren de per dret i sa medul·la no va patir. Però vaig haver de dur una faixa estreta durant molts de mesos. No me podia dur ni sa mà a sa boca. Bé, idò en Jaume, quan ho va saber, va venir a ca nostra durant tots aquells mesos a cuidar-me. Em donava es menjar a sa boca i si m'havia de aixecar des llit m'aixecava, igual que em colgava. Xerràvem i contava que duien una vida terrible. Pensa que ell estigué escapat dels 18 fins als 30 anys, amagant-se de sa gent. Perdé tota sa joventut. Sempre alerta, preocupat. Quan se movien, si no era per un lloc segur, mai anaven junts, sempre un davant i s'altre darrera. En Jaume em confessà que un dia, cansat d'aquella mala vida, s'havia volgut matar i que son pare se'n temé, pegà un bot i li pegà tal grapada

col·laboraren amb el que podien.

Vós voleu deixar clar que no els podem considerar lladres ni bandejats...

Si agafaven una fruita era per necessitat. Actualment crec que som sa persona que els ha conegut i tractat més de tots, i puc ben assegurar que mai s'atreviren a obrir una casa ni una caseta per entrar i prendre res. Per pròpia seguretat seva, ells sabien que si es dedicaven a robar aviat els cercarien per més raons. A més, tenien una consciència que no els permetia entrar a una casa a robar.

Com ho feien amb s'aigua per beure, si estaven a llocs tan alts...

Quan podien bevien de ses fonts. Però moltes vegades amb barrals i gerres o llaunes agafaven aigua, i llavors per amunt per tenir aigua en ets amagatalls. Una feïnada! A es principi begueren aigua fins i tot de dins bassiots. Me contava en Jaume que de vegades havien arribat a colar s'aigua d'un bassiot amb una tela per poder beure...

Una vida realment dura...

T'assegur que durant els primers anys, quan els encalçaven explícitament per matar-los, ets Norats dugueren una vida terrible. Ningú no s'ho pot imaginar. Sempre vigilant que no els trobassin. Tenien clar que si els feixistes els trobaven no se deixarien agafar, i feien tot el possible per no ser caçats.

Vós no els vèieu però com a gent violenta?

Però que dius? Gent violenta ho eren els falangistes i feixistes que duien ses pistoles. Mira, una vegada trobaren una dona que cercava esclata-sangs amb un germà seu. Sa dona,

que se va fer mal a sa mà. Tots dos varen sofrir molt durant aquells anys. No ho sap ningú!

Per què no s'entregaren quan ja no els encalçaven, acabada sa guerra o després d'un o dos anys, i sobretot l'any 1943, quan en "Pereta" es seu cunyat se va entregar i no li va passar res... Ells estaven informats d'aquestes coses, pel que sabem...

Moltes de vegades ho xerraven amb son pare i dubtaven si fer-ho o no, perquè ho passaven molt malament. Al final resistiren perquè eren dues persones d'una gran convicció política. A part d'això crec que hi va influir ma mare, que els privà de dir a ningú tot el que els havia ajudat. Ma mare sempre va tenir por. I ells sabien que si s'entregaven els ferien interrogatoris i els obligarien a dir qui els havia ajudat. Per això, en part, no s'entregaren, per no comprometre'ns a nosaltres.

En Miquel Colom, de Baix des Puig, em contà que ell els havia vist per devers Esporles, anant a Raixa, que caminaven per dins un torrent. Els reconegué perquè en Jaume tenia com una llúpia en es front. Ells no el veïeren. Però ell anà ben alerta a dir res a ningú.

És vera això de sa llúpia en es front, a un costat devora sa cella. Era com una berruga negra bastant grosseta, quasi com un ou de colom. Record que ell em contava que passava molta pena per aquest detall, perquè això el feia molt bo de reconèixer per qualsevol persona que els veiés, encara que no el coneguessin d'abans, i això no els convenia gens. Per això, ell, punyint punyint amb una agulla, se la va foradar i se la va anar llevant a poc a poc fins que quasi no es veia.

Com va acabar la història d'estar amagats?

Se va acabar el 1949. Es meu germà Toni (que havia estat tancat a can Mir, a Illetes i a Formentera) es qui va cercar i contractar es barquer que els duria a Alger. Era un contrabandista que tenia una barca de bou i que pagant feia viatges de gent que per motius polítics o per provar

fortuna se'n volien anar a Alger. Demanava pes viatge de sa barca un total de 35 mil pessetes, que llavors era molt. En Toni parlà amb es barquer i aquest li digué que ja en tenia 3 o 4 que se'n volien anar, però que entre tots només podien ajuntar 17 mil pessetes. Ma mare i ets germans ajuntaren ses 18 mil pessetes que faltaven i es posaren d'acord. Es barquer els havia d'avisar des dia de partida. I precisament es dia de Pasqua del 1948 se presentà a can Parró en Ricardo Oliver, que feia feina per s'Arenal i ens tenia en contacte amb es barquer, i ens va dir que l'endemà mateix ja partia sa barca

Com avisàreu als Norats?

Jo sabia més o menys l'indret on eren. En bon dia de Pasqua el meu germà Toni i jo partírem a cercar-los per s'Embocador des Cabàs per amunt. Caminant i trescant per aquí i per allà un parell d'hores i res, no els trobàvem enlloc. En Toni a la fi va pegar un tro per cridar s'atenció. Seguïrem trescant i jo anava fent es signe des mussol, que era sa contrasenya. Al cap d'una bona estona comparegué en Jaume i li donàrem sa notícia que l'endemà partien, i vàrem quedar de partir de can Parró. Només pogueren arrebregar quatre coses a l'atropellada.

Com va ser la partida?

Es cotxe el posà en Ramon Ramis Llull, "de sa benzinerà". Partírem de Baix des Puig devers les 10 o les 11 des vespre: els dos Norats, es germà Toni i jo, i en Ramon que manava el cotxe. Abans d'arribar a can Pastilla, que encara no estava urbanitzat, agafàrem una camada devers on hi hagué després el "Cortijo Vista Verde". Arribàrem a una caleta, on hi havia una barca devora unes roques i d'allà embarcaren. Al final arribaren a ser 5 que s'embarcaren, més es barquer. Sa qüestió es que tot va anar bé i a la fi pogueren fugir de Mallorca.

Tengueren bon viatge?

No del tot. Devers Alger trobaren mala mar i es barquer hagué d'arribar a un lloc que no tenia previst i allà els va haver de deixar, i després els va agafar sa policia algerina. Passaren devers un mes tancats a sa presó. Llavors uns espanyols que vivien allà els tragueren però per dur-los a fer feina en es camp, molta feina i feixuga, i els deien que era per pagar sa fiança que havien pagat per ells, o que deien que havien pagada, no estava clar. Els feien fer feina fins tenir ses mans pelades. Amb una paraula, els explotaren, fins que pogueren agafar un trosset de terra i fer de pagesos pel seu compte. Més endavant sa cosa millorà, quan en Jaume començà a fer de picapedrer amb un eivissenc, en Torres, que anys abans havia arribat a Alger com ells. Amb una paraula, per Alger també ho passaren ben malament.

Com passaren a Eivissa?

Quan començava a haver-hi trui entre els algerins i els francesos, ells se n'anaren cap a Eivissa. En Jaume havia començat a festejar una germana d'en Torres, el seu amic mestre d'obres, i decidiren casar-se i anar a viure a Santa Eulàlia de Eivissa.

Quan tornaren a Mallorca?

Crec que era l'any 1956 o 57. Record que n'Honorat va anar a cas sogre, a can Gamundí, i que allà mos vàrem veure i trobar després d'un grapat d'anys. Dins es poble se va saber i encara hi va haver exfalangistes que el volien fer detenir. Se mogueren perquè sa Guàrdia Civil el detingués, però sa Guàrdia Civil ja estava informada i els contestà que era un ciutadà francès que venia amb papers francesos. S'any que va venir després vengué a Mallorca es fill, en Jaume.

Vós sempre vàreu conservar s'amistat amb ells?

Els sempre varen estar molt agraïts de tant que els havíem ajudat. Només te contaré una cosa. Sa meva filla Aina Maria va anar destinada de mestra a Sant Antoni d'Eivissa. En Jaume, quan ho va saber, la va tenir un mes amb ells i deia que s'hi podia quedar tot l'any. L'acompanyava per tot amb cotxe, fins que li trobaren un piset. Sempre li repetia que mai oblidaria el que havíem fet per ells. Deia: "Jo l'estim molt, a ton paret, molt. Mai li tornaré el que ells feren per jo. Si no fos per ell i per sa teva padrina, haguéssim mort!".

La vostra mare realment va tenir un comportament admirable amb ells.

És vera. Jo record haver-la sentit exclamar qualche pic: "He fet tant per ells, com per un fill..., o més". Fins i tot l'any 80, que se morí, encara passava pena i tenia por per tot el que havia succeït.

Podem llegir a les entrevistes que feu en Mateu Morro a Jaume Tries quan encara vivia que estava molt agraït a les persones que els ajudaren i que reconeixia que pogueren resistir gràcies a aquesta ajuda.

Estava molt agraït i sempre seguïrem s'amistat mentre va ser viu. Els primers anys d'haver fugit, per por de sa censura, ells mos enviaven ses cartes firmades amb un pseudònim: posaven "A. Oliver", i també ho posaven de remitent, i les encapçalaven dient: "Querido primo", per despistar. Més endavant, quan estaven ja a Eivissa, començarem a tenir més contacte per telèfon. Encara guard la seva adreça i el seu número de telèfon.

L'amo en Joan, com definiríeu els Norats com a persones? Com eren en Jaume i son pare de caràcter?

En Jaume era molt bona persona. Boníssima! Son pare també, encara que tenia una mica més de geni. Tot dos eren persones molt rectes, discretes, prudents. Xerraven poc. No contaven res si no era a gent de confiança.

Vós pareix que mantengueren les seves conviccions polítiques fins al final?

Eren persones ben convençudes. Mai varen canviar els seus ideals. En Jaume, quan va entrar sa democràcia, va ser molt reconegut dins Eivissa i dins Santa Eulàlia com a lluitador antifranquista. Es presentà com a candidat socialista a les eleccions municipals i sortí elegit i ocupà el càrrec de regidor a l'Ajuntament de Santa Eulàlia.

L'amo en Joan, voleu dir res més per acabar?

Es podria escriure un llibre sobre la història dels Norats. Podria contar-te moltes més coses i donar-te molts de detalls. També aclarir en què i com va intervenir qualcuna altra persona més en aquesta història.

Ens acomiadam de l'amo en Joan després d'agrair-li aquestes confidències, amb la convicció que seguirem qualche altre dia per conèixer millor l'angoixa i el patiment que van viure els Norats i tanta d'altra gent, arrel del moviment nacional i de l'aixecament militar de Franco, que va causar la guerra civil.

reportatge

MES DE MAIG

J.A.

El mes de maig, amb una durada de 31 dies, és el cinquè mes de l'any en l'actual calendari gregorià, lloc que ocupa des de l'any 153 aC, quan els romans van decidir, entre d'altres per raons d'estratègia militar, que el començament de l'any fos el primer de gener i no el primer de març, com venia essent fins aleshores.

La paraula maig prové de la llatina maius, amb què els romans designaven aquest mes. N'hi ha que suposen que rebia aquest nom per estar consagrat als ancians –majorum–, però l'opinió més generalitzada és que es deia així perquè a Roma estava dedicat a la deessa Maia o Bona Dea, el festival de la qual se celebrava aquest mes.

En la mitologia romana Bona Dea era la deessa de la fertilitat, la virginitat i la salut, i els romans la identificaven amb Cibele, la deessa de la Terra. Se la coneixia també com a Maia i com a Fauna, per ser filla de Faune, el déu dels camps i dels pastors, conegut pels grecs com a Pan. Era venerada sobretot pels plebeus, els esclaus i les dones, que li demanaven salut, alliberació de l'esclavitud i fertilitat. El seu culte era molt antic i tenia rituals exclusivament reservats a les dones.

El dia primer de maig era quan es dedicava el temple a la deessa; el dia 3 acabaven les Floralia, festes que les prostitutes de Roma consideraven com a pròpies i que consistien essencialment en la beguda i en jocs, tenint-hi un lloc destacat l'aparició d'actrius nues dalt dels escenaris, festes la immoralitat de les quals va fer que els filòsofs Sèneca i Juvenal les recordassin indignats en les seves obres.

El déu protector d'aquest mes era Apol·lo, que es personificava en un home de mitjana edat vestit amb una túnica i portant damunt el cap una cistella de flors.

Quan el culte al déu Mercuri (déu del comerç), que era fill de Maia i de Júpiter (el pare dels déus), s'estengué pel nord d'Europa també ho féu el de la seva mare, amb el costum tan estès en aquells pobles de celebrar el despertar de la vida vegetal, solemnitzant el final de l'hivern mitjançant tota una sèrie d'actes i cerimònies màgiques i religioses per tal de fer-se propicis els esperits que la superstició popular suposava que habitaven en els objectes de la natura: muntanyes, rius, plantes i coses inanimades.

Eren, sens dubte, els grups humans agrícoles i sedentaris la vida dels quals depenia per complet de les bones anyades i d'una ordenada i tranquil·la reproducció dels fenòmens naturals, els que en els moments de la sembra, floració i recol·lecció executaven amb més profusió aquesta classe de rituals i de cerimònies.

Encara avui en dia en alguns països septentrionals d'Europa hi ha el costum de sortir la gent al camp durant el mes de maig per celebrar aquestes festes.

Si els pagans dedicaren el mes de maig a Maia, la Bona Dea, l'església catòlica el consagrà a la Mare de Déu, convertint-lo en el mes de Maria, el mes de les flors, tan celebrat en temps passat, de manera especial quan a mitjans segle XX en les esglésies, els col·legis i les cases particulars de tota Mallorca s'erigien altars a la Verge, que s'omplien amb les flors de les ofrenes i els sons de les sacres cançons que grans i petits entonaven fervorosos a Maria. Uns vents profans s'han enduit tota la màgia i el candor d'aquells dies, el record dels quals perdura en la memòria dels més majors.

La primera de les festes que ens trobam al llarg del mes de maig és el Dia Internacional dels Treballadors, que se celebra el Primer de Maig, festa reivindicativa del moviment obrer mundial. Aquesta jornada, en un principi de lluita pels drets dels treballadors, va ser establerta en el Congrés Obrer Socialista celebrat a París l'any 1889, decidint-se aleshores que el dia 1 de maig seria el dia dels treballadors en homenatge als Màrtirs de Chicago, un grup de sindicalistes que foren condemnats a mort en un judici que avui dia es considera més que irregular, a causa dels disturbis que provocaren la mort d'un policia.

Segons la revolucionària i teòrica del marxisme Rosa de Luxemburg, jueva d'origen polonès, hem de cercar els antecedents del Primer de Maig en la celebració d'una jornada de repòs proletari –diguem clarament vaga– que

els treballadors australians organitzaren l'any 1856 com a mitjà d'obtenir la jornada laboral de 8 hores. Aquella primera manifestació tengué tal èxit que es decidí renovar-la tots els anys.

Els primers a seguir l'exemple dels australians foren els treballadors dels Estats Units, que l'any 1886 decidiren celebrar el dia primer de maig la jornada d'aturada de treball, celebració que donà peu als tràgics esdeveniments produïts a Chicago, amb les conseqüències que hem assenyalat.

En l'actualitat tots els països occidentals, llevat d'algunes excepcions, entre elles els Estats Units i la Gran Bretanya, tenen marcat el dia 1 de maig com a festiu, sols que ara se celebra sense aquella càrrega de reivindicacions d'antany, havent perdut el caràcter de commemoració que tenia, passant a ser una festa com les altres del calendari.

El Dia de la Mare és l'altra gran festa d'àmbit universal que es commemora per tot arreu al llarg d'aquest mes, llevat d'unes poques excepcions que la celebren el març, el juny, l'octubre o el desembre seguint antigues tradicions locals. Si majoritàriament aquesta celebració té lloc el segon diumenge de maig, en alguns països, entre els quals Espanya, és en el primer diumenge en què se celebra.

Ens hauríem de traslladar a la Grècia antiga per trobar les primeres celebracions del Dia de la Mare. Els grecs retien homenatge a Rea, la mare de Zeus, déu dels cels; de Posidó, déu dels mars, i d'Hades, déu del món subterrani.

Els antics romans també celebraven el dia de la mare, homenatjant en el seu cas la deessa Cibeles, festa que havien adquirit dels grecs.

Els primers cristians de Roma varen transformar aquesta festivitat pagana dedicant-la a la Verge Maria mare de Jesús.

Modernament la celebració del Dia de la Mare es deu a l'obstinació i la constància de la nord-americana Ana Jarvis, que l'any 1905, al morir la seva mare, va començar a enviar cartes a polítics i altres persones influents, demanant que el segon diumenge del mes de maig es consagràs com a Dia de la Mare. Varen haver de passar cinc anys perquè els seus desitjos es fessin realitats. Així l'any 1910 a molts estats de la Unió nord-americana ja se celebrava aquesta festa.

Aviat altres països es varen adherir a la iniciativa dels Estats

Units i en poc temps Ana Jarvis veié com el Dia de la Mare se celebrava a més de 40 països.

Quan aquesta festivitat s'anà convertint en la festa mercantilitzada que actualment tots coneixem, perdent el seu originari símbol d'homenatge, la seva impulsora presentà una demanda perquè fos eliminada del calendari de festes oficials, demanda que no sols no prosperà, sinó que Ana Jarvis arribà a ser detinguda durant uns disturbis provocats davant la venda de clavells.

Pel que fa al camp i les feines amb ell relacionades, hem de dir que durant aquest mes es llauen els sementers que s'han de sembrar a la tardor. En quart creixent és bon temps per arreglar les caseres, plantar tota casta d'hortalissa i empeltar ametllers i tarongers. En aquest mes floreixen la gardènia, l'hortència de fulles de roure, la magnòlia de flors petites, la ruda, la valeriana i moltes altres plantes. És temps de collir espàrecs, cols, les primeres col-i-flors i els darrers porros, raves i naps; de segar faves, ordi, civada i blat; d'esbrostar les vinyes; de tondre les ovelles i donar-les als mardans.

Quant al refranyer popular, aquest mes hi és ben present amb un enfilall de cites de les quals vet-n'aquí unes quantes:

Maig calent i plujós, dóna fruit abundós.
Maig ventós i juny calent, fan bon vi i bon forment.
Pes maig, a segar vaig.
Pes maig murta; pes setembre fruita.
Aigo de maig, tot l'any dura es raig.
Déu mos guard de maig polsós i de juliol plujós.

Efemèrides remarcables:

587 aC Un eclipsi total de sol posa punt final a la guerra entre lidis i medes.
1808 Esclata a Madrid una sublevació contra les tropes franceses.
1879 Pablo Iglesias funda el PSOE.
1897 Primera transmissió de radio de la història (Marconi).
1938 La BBC emet la primera obra dramàtica per TV.
1938 El vaticà reconeix com a legítim el govern de Franco.
1991 Esclata l'escàndol del finançament irregular del PSOE (cas Filesa).

La pedra d'aquest mes és la maragda i la seva flor, el lliiri.

BIBLIOTECA CAS METGE REI

Maria-Antònia Ferrer i Vidal

XAVI VILLANUEVA ENS PARLÀ DE LITERATURA I ASTRONOMIA

Arran de la proclamació d'aquest 2009 com l'Any Internacional de l'Astronomia per part de l'ONU, i dins la filosofia de divulgació i aprenentatge que aquesta celebració porta inherent, a la Biblioteca vàrem organitzar una conferència sobre "Astronomia, literatura i ciència ficció" a càrrec de Xavi Villanueva, biòleg i responsable de l'Associació Istar dedicada a la divulgació de l'astronomia

La xerrada va relacionar diferents novel·les amb el món de l'astronomia, com *El sentinella* d'Arthur C. Clarke, relat origen de l'obra *2001 una odissea a l'espai*, que planteja la idea de l'exploració espacial i la vida extraterrestre; *La guerra dels mons* d'H. G. Wells, on es parla del planeta Mart i les seves possibilitats de vida; *Contact* de Carl Sagan, on s'aborda la dificultat de viatjar a través de l'espai i de les "curvatures" de l'espai-temps; i *Les cròniques marcianes* d'Arthur C. Clarke (diversos relats), que narra la colonització del planeta veí. Posteriorment, es realitzà un col·loqui per

tal d'esbrinar la relació entre la realitat i la ficció i d'aquesta forma establir alguns conceptes claus de l'astronomia.

A continuació vos oferim un breu resum dels concursos de la nostra biblioteca. Darrera les pistes de concurs adreçat als nostres usuaris més joves, "El personatge misteriós" del mes d'abril, s'hi amagava en Barbablava, personatge creat per l'escriptor francès Charles Perrault i inspirat en una persona real i molt cruel que va viure fa més de 500 anys.

La guanyadora del concurs d'aquest mes ha estat na Marina Lucerna Gómez, d'11 anys, que rebrà el seu llibre com a premi. I... sabeu a quin personatge misteriós fa referència aquest text?

"El seu cap era una petita borsa plena de palla. La cara: uns ulls, un nas i una boca pintada. Duia un capell blau, vell i punxegut damunt el cap, el seu cos estava format per un vestit gastat i destenyit del mateix color, ple igualment de palla. Als peus hi duia unes velles botes blaves i la seva figura s'enlairava damunt els talls gràcies a una estaca aferrada a la seva esquena.

- Bon dia - va saludar a la nina. És molt avorrit estar penjat aquí dia i nit per espantar els corbs. Creus que si t'acompany a la ciutat, ell em donaria un cervell? No vull que la gent em digui beneit i si el meu cap continua ple de palla en lloc de tenir-hi un cervell, com el teu, com podré mai saber alguna cosa?"

Respecte al nostre concurs per als lectors més grans, "El llibre amagat", darrera les pistes del mes passat s'hi amagava *Mecanoscrit del segon origen*, de Manuel de Pedrolo (Aranyó 1918 - Barcelona 1990). Autor de diversos gèneres literaris i traductor, va rebre entre altres premis el Sant Jordi i el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes. Tot i que la dictadura franquista va censurar la seva obra i prohibí algunes de les seves novel·les, aquesta novel·la de ciència

FUSTERIA

CANYELLES SL

MIQUEL I MATIAS CANYELLES PIZÀ

NOVES FORMES NOVES FORMES

Tel. 971 14 06 34

C/. Costa i Llobera, nº 2 Tel.971 62 00 80 - Fax 971 14 09 08
07320 Santa Maria del Camí

C/. Antoni Gelabert, 14 A
Santa Maria del Camí
Antiga Perruqueria Can Buc

MARIA CANYELLES AUTORA "DEL NEGRE AL ROSA"

ficció és considerada una de les obres més representatives de la literatura catalana. TV3 va produir-ne una adaptació televisiva els anys vuitanta i actualment Bigas Luna en prepara una versió per al cinema

Tot seguit transcrivim un fragment del text d'"El llibre amagat" del mes de maig. Esperam la vostra participació!!

Nace el ave, y con las galas
que le dan belleza suma,
apenas es flor de pluma
o ramillete con alas,
cuando las etéreas salas
corta con velocidad,
negándose a la piedad
del nido que deja en calma;
¿y teniendo yo más alma,
tengo menos libertad?
(...)

En llegando a esta pasión,
un volcán, un Etna hecho,
quisiera sacar del pecho
pedazos del corazón.
¿Qué ley, justicia o razón

negar a los hombres sabe
privilegio tan suave,
excepción tan principal,
que Dios le ha dado a un cristal,
a un pez, a un bruto y a un ave?

Activitats programades

• **Dimarts 26 de maig a les 20'00 h.**
Conferència "Els dos primers períodes novel·lístics de Baltasar Porcel (1961-1975)" a càrrec de Carles Cabrera, filòleg.
Activitat inclosa dins el cicle "Escriptor de l'any 2009", de la Conselleria d'Educació i Cultura, que enguany està dedicat a l'escriptor andritxol Baltasar Porcel.

• **Dissabte 30 de maig a les 10'00 h.**
Itinerari literari per Andratx (Inscripció prèvia a la biblioteca).

• **Dissabtes 13, 20 i 27 de juny de 9 a 13 h.**
Taller de plantes aromàtiques i fitoteràpia, a càrrec de Miguel Angel Arranz i Joana Busquets. Organitza la Direcció Insular de Política Lingüística. Programa "Ara és la teva, conviu en català". (Inscripció prèvia a la biblioteca)

Horari Biblioteca

Dilluns: tancat
Dimarts: 10'00 a 14'00 h. i de 16'00 a 20'00 h.
Dimecres: de 16'00 a 20'00 h.
Dijous: de 10'00 a 14'00 h. i de 16'00 a 20'00 h.
Divendres: de 16'00 a 20'00 h.
Dissabtes: de 9'00 a 12'00 h.

Vial principal, nau 2 - Polígon Son Llaüt
07320 Santa Maria del Camí
Tels 971 46 31 62 - 971 62 16 06
Fax 971 46 42 64
Consport@conspport.es

MIGUEL SERNA

INSTAL·LADOR ELECTRICISTA

c/. Quartades nº 1- 2º - 1
07320 Santa Maria de Camí

TEL. 971 14 02 09
971 62 10 66
MÓVIL: 649 49 64 19

GUIDA SBERT FINALISTA DEL XÈ CONCURS DE JOVES INTÈRPRETS DE SÓLLER

BG

La jove violinista del nostre poble, Guida Sbert, participà el passat 18 i 19 d'abril al tradicional certamen de joves intèrprets musical de Sóller.

Enquadrada dins la categoria A, infants d'entre 8 i 11 anys, superà l'eliminàtoria de dissabte dia 18 i quedà convocada per a la final de l'endemà.

La final fou molt igualada però finalment el premi va ser per a Ma. Antònia Ensenyat, d'11 anys.

El certamen obliga a preparar tres peces musicals, de les quals el dissabte pots triar-ne una; na Guida elegí la *Marxa Hongaresa* de Riedin, que interpretà bastant bé a pesar dels nervis que l'envaiïen, el que possibilità que passàs a la final del diumenge. A la final, de les altres peces preparades, el jurat en tria una, que en aquest cas fou *Humoresque* de Dvorak, on na Guida feu una interpretació excel·lent de l'obra que tan sols la gran qualitat de la guanyadora feu que no se'n dugués el premi, encara que se'n va dur la felicitació del tribunal.

S'ha de destacar la feina desinteressada del seu professor de violí, Alfredo Ardanaz, professor de l'escola de música Andreu Torrens, que dedicà hores del seu temps per treure el màxim profit a la jove violinista.

CONCERT DE LA FIRA DE L'ESCOLA MUNICIPAL ANDREU TORRENS

BG

El passat dimecres 29 d'abril tengué lloc el concert dels alumnes de l'escola municipal de música.

La posada en escena va ser innovadora, posat que tots els alumnes estaven sobre l'escenari de Ses Cases des Mestres i les interpretacions foren contínues amb la interrupció només dels aplaudiments del públic; mentrestant a la pantalla gran de l'auditori s'anaven projectant diverses imatges tant de diferents indrets com d'alumnes i classes de l'escola de música.

El concert, emmarcat dins els actes de la fira, va concloure amb la interpretació de tres peces de piano del músic i fill il·lustre santamarier Andreu Torrens.

CONCERT DE LA BANDA DE MÚSICA DE SANTA MARIA DEL CAMÍ

BG

Dins el variat programa de la fira i com a acte per concloure tota la sèrie d'actes previstos, la Banda de música oferí un concert el dissabte 9 de maig a les 20 h. a l'auditori de Ses Cases des Mestres.

La Banda, dirigida pel seu director titular Antonio Delgado, interpretà un seguit de peces variades, des dels tradicionals pasdobles fins a música de cinema i música moderna. Destacà l'estrena de *Into the storm*, una peça de Robert Smith que intenta reproduir amb els sons dels instruments la intensitat d'una tempesta.

Abans de començar el concert es projectaren diverses imatges de l'estada de la banda de música a Brea de Aragón l'estiu passat. També durant el concert s'anaren projectant imatges relacionades amb les peces que s'estaven interpretant.

ETIMOLOGIA I RELACIÓ MULTILINGÜE DELS NOMS TRADICIONALS DE MALLORCA: ISABEL, ELISABET

R. J.

Elisabet, nom de dona, derivat del llatí Elisabeth, transcripció del grec *Elisabet* i la forma grega procedent de l'hebreu *Elisheba*, el seu significat més plausible és: El (Déu) i un derivat de *sheluah*, que significa jurament, promesa, que pot ser interpretat com "El meu Déu ha jurat".

La forma grecollatina *Elisabeth* serveix talment per a l'alemany, i per a l'anglès és Elizabeth, en italià Elisabetta i també la forma Isabella, en occità Elisabèt, la forma Isabel és usual en la nostra llengua, en castellà i en portuguès, i en català també Elisabet; a Mallorca tenim les variants Isabet, Bet i Bel.

El nom propi Isabel té una gran difusió en el món occidental, en part a causa de la devoció a Santa Isabel, mare de Joan Baptista segons l'evangeli de Sant Lluc. A més d'aquesta santa, n'existeixen d'altres amb el mateix nom a l'Església Catòlica, com la reina Santa Isabel d'Hongria i Santa Isabel reina de Portugal, i a l'Església Ortodoxa Russa, Santa Isabel Fiodorovna, Gran Duquessa de Rússia, així com també un gran nombre de persones amb aquest nom que destacaren en la vida política, social i artística dels seus països.

Amb aquest antropònim trobam:

Santa Isabel de Hongria (1207 – Marburg 1231)

Filla del rei Andreu II d'Hongria. Rebé una educació d'acord amb el seu estatus social, es va casar l'any 1221 amb Lluís IV, langrave de Turingia. D'aquest matrimoni nasqueren tres fills, essent la darrera filla ja pòstuma, ja que el seu marit havia mort a la croada. Al quedar viuda es retirà a un hospital que ella havia fundat amb els seus béns a Marburg, on atenia personalment els pobres i malalts. Morí als 24 anys el 17 de novembre del 1231. Era terciària franciscana. El Papa Gregori IX la canonitzà l'any 1235.

Sor Isabel Cifre de Colonya (Palma 1467 – 1542)

Religiosa Jerònima. Descendent de la família dels Cifre de Colonya de Pollença, professà a l'ordre de Sant Jeroni l'any 1490. Fou la primera directora del Col·legi de la Criança de Palma (1510) fins a la seva mort. El papa Pau III autoritzà

el seu enterrament a la capella de Sant Bernat de la Seu de Mallorca. Contribuí a la pacificació entre el bàndol d'Espanyols i d'Armadays i defensà el col·legi durant les Germanies. Sobre la seva vida s'han escrit algunes monografies com *Vida de la Venerable Sor Isabel Cifre, fundadora de la Casa de Educació de Mallorca, l'any 1655*, i *Sor Isabel Cifre (1467-1542), fundadora del colegio de la Crianza, l'any 1896*.

Santa Isabel de Portugal

Era filla del Príncep Pere, el futur rei Pere III d'Aragó i comte de Barcelona; era néta del rei Jaume I el Conqueridor. Va néixer l'any 1271 i se li posà el nom de la seva avantpassada Santa Isabel de Turingia. La seva mare era Constança de Sicília. Al dotze anys es va casar amb Dionís, rei de Portugal; va tenir dos fills, Constança, futura regna de Castella, i Alfons, rei de Portugal. La seva vida fou un patiment constant davant les infidelitats del seu marit i els enfrontaments del seu fill Alfons amb seu pare el rei. Tengué un paper important a la missió pacificadora que va dur a terme entre el monarca portuguès i el rei de Castella, que li va valer el sobrenom d'"Àngel de la Pau". Al quedar viuda per raons d'estat no va poder entrar al convent de les monges de Santa Clara, però vivia a una casa al costat del convent, fent vida de religiosa. El seu òbit succeí a Estremoz al 4 de juliol del 1366 i el papa Urbà VIII la canonitzà l'any 1626.

Isabel

Reina titular de Mallorca (1400), filla de Jaume III i de Constança d'Aragó. Després de la derrota del seu pare a Lluçmajor (1343) fou internada en el convent de Santa Clara de València. Després va estar en poder de Pere el Cerimoniós, fins que l'any 1358 es va casar amb Joan Paleòlogo, marquès de Monferrato. El rei Pere el Cerimoniós donà el consentiment a aquell matrimoni i fins i tot li va prometre una dot de 40.000 florins si renunciava als seus drets sobre la corona del Regne de Mallorca, però el lliurament d'aquesta quantitat no es va dur a terme, per la qual cosa la renúncia d'Isabel quedà sense efecte. A la mort del seu germà Jaume IV, la designà hereva dels seus drets. L'any 1372 la infanta Isabel quedà viuda del marquès de Monferrato, i com que els recursos amb què comptava eren molt escassos, cedí gran part dels seus drets al duc Lluís I d'Anjou, germà del rei de França, i al rei França Carles IV, la resta dels drets que li quedaven sobre la ciutat de Montpeller; a canvi el rei li cedí el castell Vallargues, on sembla que residí fins a la fi dels seus dies.

Isabel Petrowna (1709-1762)

Emperadriu de Rússia, filla de Pere El Gran i de Catalina I, anomenada La Clement. Derrocà Joan de Brunswich, que havia arribat al tron per intrigues cortesanes, l'empresonà i l'envià a Sibèria amb els seus col·laboradors estrangers. Conquistà part de Finlàndia i va prendre part en la guerra dels set anys; fundà la universitat de Moscou i l'Acadèmia de Belles Arts de Sant Petersburg. Durant el seu regnat aparegueren les primeres obres russes importants. Ocultà el seu casament i va fer pública la seva vida privada.

Isabel d'Aragó (1247-1271)

Reina de França, filla de Jaume d'Aragó i esposa de Felip III, rei de França, al qual va acompanyar a la croada.

Isabel de França (1241-1271)

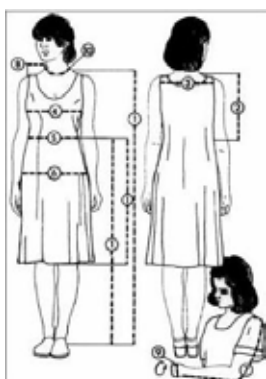

Reina de Navarra, filla de Sant Lluís i esposa des del 1255 de Theodobaldo II de Navarra, moriren tot dos a l'octava croada a Terra Santa atacats per una epidèmia, el rei a Sicília i la reina a la Provença.

Aquest és un antropònim molt corrent a tots els pobles de Mallorca, i com és natural al nostre poble i també a tot l'àmbit de les religions cristianes, i com hem dit al principi ha estat i és el nom de persones importants, tant en el món religiós, com en el polític i social.

Enciclopèdia Sopena. Relació dels noms de bateig tradicionals de Mallorca. El gran libro de los nombres. Diccionario de todos los santos.

A Santa Maria del Camí ES CONFECCIONA I ARREGLA:

- PECES DE VESTIR
- ROBA DE LA LLAR
(CORTINES, ESTORS...)

TEL. 625 012 008

FERRERIA JUAN COLL S.L.

FERRO I ALUMINI

Reixes - Balcons - Portes

Portes Basculants

Persianes en alumini i ferro

Polígon Son Llaüt - 07320 - Santa Maria del Camí
tels/Fax: 971 620 252 - mòbil Joan 607 496 602

1 - LA GUARIDA DEL HORROR - Editorial Panini

Aquest és el segon lliurament de La Guarida del Horror i, tal com fes amb la sèrie d'adaptacions de relats d'Edgar Allan Poe, en aquesta ocasió Richard Corben ha plasmat històries d'un altre geni revolucionari del món del terror, H. P. Lovecraft. En ella trobem viscoses criatures sorgides dels abismes marins, malediccions que han perdurat a través dels temps, móns paral·lels de malsons. Corben, com un dels grans genis del còmic, ha sabut plasmar les històries de Lovecraft amb el seu habitual estil i actualitzar-les. Sens dubte d'una forma magistral Corben s'acosta a la literatura d'una de les mentes més torbadores del segle passat. Excel·lent edició de Panini, en cartoné, amb pàgines extres d'esbossos i cobertes, cada història de Corben ve acompanyada del text original de Lovecraft.

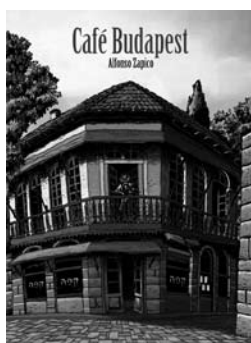
2 - UNA OPORTUNIDAD EN EL INFIERNO – Editorial La Cúpula

Beto Hernández, en aquesta ocasió a través del seu tradicional estil, ens acosta a la vida de Princesa, una noia criada entre la marginació, la misèria i la violència despietada dels paratges més desolats i suburbis en ruïnes d'una gran ciutat qualsevol. Estem en un lloc que és un autèntic infern; aquí una petita adolescent té assegurats els problemes per créixer d'una forma equilibrada. Beto Hernández, després de més de 25 anys de carrera, ha arribat a un grau de maduresa impressionant. Condueix al lector amb facilitat al centre mateix d'un tenebrós infern urbà, això sí, amb el mateix i únic dibuix de sempre amb el qual queda identificat com un dels més grans autors. La Cúpula segueix apostant ferm amb autors del nivell de Beto.

3 - LA GRAN CATÀSTROFE - Editorial Ponent Mon

Medz Yeghern (la gran catàstrofe) és l'expressió amb la qual els armenis es refereixen a la gran massacre i a la deportació massiva que va sofrir el seu poble entre els anys 1914-1916 per part del govern i l'exercit de l'imperi otomà. Des de diversos punts de vista Paolo Cossi ens conta, per mitjà de tres històries en forma de còmic encara que de forma esgarrifosa, un nou testimoni sobre els motius i efectes d'aquesta gran catàstrofe en forma de massacre i coneguda com el genocidi armeni. En una magnífica obra editada per Ponent Mon, Cossi ens relata el sofriment d'un armeni i la seva família, el dolor d'un soldat alemany que va fotografiar l'holocaust, la crueltat dels Rajàs en el govern i la venjança en mans del record. Altament recomanable.

4 - CAFÉ BUDAPEST – Editorial Astiberri

Cafè Budapest és una d'aquestes històries que commouen i provoquen en el lector sensacions contradictòries. Yechezkel Damjanich és un jove violinista jueu que viu amb la seva mare en la desolada Budapest del 1947. Un dia rep una carta des de Jerusalem enviada pel seu oncle Yosef, del qual no sap res des de fa 12 anys i a qui la seva mare avorreix sense raó aparent. Fugint de la misèria, ambdós arriben a Palestina en un convuls moment polític, just abans que els anglesos abandonin la regió. L'oncle Yosef regenta el Cafè Budapest, un pintoresc local proper a la ciutat vella, on coexisteixen jueus, àrabs i occidentals, un efímer oasi d'harmonia on les notes del violí de Yechezkel no trigaran a donar pas al baluern dels obusos Davidka, les bombes àrabs, l'odi i la destrucció. El Cafè Budapest es converteix en un petit escenari on es reflecteixen el caos i la barbàrie presents en tota Palestina.

ARGENTA

ADAPTACIÓ I DIBUIX:

JAUME MARTI SANTANDREU

A EL POBLE DE SANTA MARIA DEL CAMÍ, EXISTEIX UN SENYORIAL CASAL QUE ERA DE LA NOBLE FAMÍLIA TERRADES.

EL SEU PROPIETARI EN JAUME DE TERRADES VA SER DESIGNAT BARÓ PEL REI JAUME EN AGRAÏMENT ALS SERVEIS REBUTS EN LA CONQUESTA DE MALLORCA.

AQUI EL QUE ANEM A CONTAR ES UN ALTRE HISTÒRIA... LA HISTÒRIA DE N'ARGENTA DE TERRADES. LA NÉTA DEL BARÓ, UNA GENTIL DONZELLA DE 17 ANYS. TOT AL SEU VOLTANT COBRAVA VIDA I S'EL·LUMINAVA. EL CEL TORNAVA MÉS BLAU, LES FLORS SOMREÏEN. EL CAMP TENIA MÉS COLORS I EXHALAVA UN AGRADABLE I INTENS OLOR.

BÀSQUET

text: M. Neus Comas

foto: Rafel Pisà

EQUIP DE BÀSQUET PRIMERA AUTONÒMICA FEMENINA

La temporada pràcticament ha acabat per a tots els equips, menys per al 2a Autònomic Masculí i el Cadet Femení, que encara es troben jugant el Trofeu Federació.

Pel que fa a la resta d'equips, hem de destacar la pèrdua de categoria de l'equip de 1a Autònomic Femenina, que després de disputar la fase de descens els dies 15, 16 i 17 de maig a Binissalem contra els altres tres equips implicats, Montuïri, Manacor i Binissalem, ha baixat a 2a Autònomic.

RESULTATS:

1a Autònomic Femenina

Santa Maria – Binissalem	36-79
Santa Maria – Montuïri	33-56
Manacor – Santa Maria	62-27

2a Autònomic Masculina

GI Balear – Santa Maria	63-58
Santa Maria – Parc Café	57-78
Hostal Nadal – Santa Maria	66-56
Hispania – Santa Maria	60-50

Junior Masculí A (3r classificat)

B. Muro – Santa Maria	64-61
-----------------------	-------

Santa Maria – R. El Bosque	76-48
Petra – Santa Maria	30-46

Junior Masculí B (7è classificat)

Santa Maria – Cide	66-133
Comasa – Santa Maria	76-48
Santa Maria – El Gas	73-70

Cadet Femení

Molinar – Santa Maria	36-58
Santa Maria – La Salle	63-61
Guillem Galmés – Santa Maria	30-47

Infantil Femení (11è classificat)

Santa Maria – Hispania	42-72
Marratxí – Santa Maria	55-25

Infantil Masculí (9è classificat)

Santa Maria – Artà	21-71
B. Inca – Santa Maria	77-26

Minibàsquet masculí (2n classificat)

Santa Maria – Manacor	68-44
Santa Maria – Inca	73-67
A. Escolar – Santa Maria	26-37

esports

CICLISME BTT. VICTÒRIES D'ANTONI ISERN EN LA CATEGORIA SUB-23.

JOB

I Pujada a sa murtera CRI.

Dissabte 14 de març el CC BTT Manacor va organitzar la pujada a sa murtera, una contra rellotge individual de 2.330 metres. En categoria Elit la victòria fou per al ciclista de l'equip Caldentey-Rco Miguel Angel Adrover, i el segon lloc també per al corredor de l'equip santamarier Guillem Martí. Pel que fa a la categoria Sub-23, la victòria fou per al corredor santamarier Antoni Isern amb un temps de 9 minuts 54 segons.

BTT Bunyola 2009

Dijous 9 d'abril a Bunyola es va fer una nova prova de BTT per a totes les categories. En la categoria Sub-23 en una distància de 25 quilòmetre n'Antoni Isern feu primer amb un temps d'1 hora 20 minuts 47 segons.

I Cursa BTT de Llubí

Dissabte 11 d'abril el CC BTT Sineu organitzà una prova per a totes les categories en un circuit de 6.200 metres, on els Júnior, Sub-23 i Elit feren 7 voltes amb un total de 43,4 km. En la categoria Sub-23 n'Antoni Isern feu quart amb un temps de 2 hores 19 minuts 15 segons.

XVI BTT Puig d'Inca

Dissabte 25 d'abril el CC Inca va organitzar una nova prova puntuable per a la copa de Mallorca al Puig d'Inca, on els Júnior, Sub-23, Elit i Sèniors havien de fer sis voltes al circuit. N'Antoni Isern feu primer a la categoria Sub-23 amb un temps d'1 hora 27 minuts 58 segons.

ANTONI ISERN A MANACOR

IV Trofeu Bicicletes Sancho de BTT

Dissabte 2 de maig Bicicletes Sancho va organitzar una carrera puntuable per al producte balear en un circuit de 5,9 quilòmetres, on Cadets, Fèmines, Màster 30 i 40 feren 23,6 quilòmetres, i Sèniors, Elit, Sub-23 i Júnior, 29,5 quilòmetres. En la categoria Sub-23 n'Antoni Isern feu tercer amb un temps de 2 hores 9 minuts 31 segons.

PINT-DECOR
Balear

PINTURA EN GENERAL

C/. Bernat de Sta. Eugènia, 18
07320 - Sta. Maria del Camí
Tel. 971 140 232 - 670 734 886

Noemi
Esmeralda

Joieria tradicional mallorquina
Reparació i restauració de joies,
creacions pròpies

Reina Esclaramunda 4, Palma-tel: 971710907

CICLISME

JOB

XXVI Trofeu de ciclisme Pasqua Ariany 2009.

El diumenge 12 d'abril el CC Ariany va organitzar una cursa amb dos sectors: un primer sector que era una ruta per a les categories Open i Júnior, i un segon sector amb un circuit urbà de 1.200 metres on els Infantils havien de fer de 5 a 10 voltes, els Cadets 20 voltes i els Open i J únior s 25 voltes.

En la categoria Infantil en Xavier Mari va quedar en el lloc número nou i en Cadets en Pepo Romero quedà en el lloc setzè. Pel què fa als Open, en el primer sector en Kiko Cladera feu primer dels Màster 30, en Martí Cladera el quart i en Toni Frontera el primer en la categoria CS-A. En el segon sector en Marti feu el quart i en Kiko cinquè, llocs que ocuparen a la classificació general.

XXI Memorial David Gómez Sánchez

El diumenge 19 d'abril el CC Pollença va organitzar una carrera que constava de dos sectors: un primer sector per als Open i els J únior s de 85 km, i un segon sector amb un circuit urbà, on els Infantils havien de fer 10 voltes, els cadets 25 i els Open i J únior s 30 voltes.

En la categoria Infantil en Xavier Mari acabà en el novè lloc i en Cadets en Pepo Romero feu el dotzè. En Open en Kiko Cladera acabà en el lloc tretzè i ja no feu el segon sector.

I Challenge Ciclisme en edat escolar

Unisport Consulting organitzà el diumenge 3 de maig aquesta carrera per a Infantils i Cadets. En un circuit de 7 quilòmetres en Xavier Mari feu segon de la seva categoria infantil, el mateix resultat que en Pepo Romero en la seva categoria però en un circuit de 12 quilòmetres.

Campionat de Balears de muntanya categoria base.

El diumenge 10 de maig el CC Lluçmajor organitzà la carrera Lluçmajor – Santuari de Gràcia per a les categories Infantil i Cadets.

En Xavier Mari en Infantils feu sisè amb un temps de 14 minuts i 23 segons en una distància de 8 quilòmetres.

RESULTATS FUTBOL CD SANTA MARIA DES DE EL 20/04 AL 17/05

JOB

Segona Regional

Santa Maria – Esp. Sa Vileta	3 – 1
Son Cladera – Santa Maria	2 – 1
Santa Maria – At. Albiceleste	1 – 1
Lloret – Santa Maria	1 – 5

Juvenils 1ª Regional, grup B

Santa Maria – Atº Camp Radó	4 – 0
Santa Maria – Genova	0 – 6
La Unión B – Santa Maria	6 – 0
Santa Maria – Pla de na Tesa	2 – 1

Femení Regional, grup B

Montaura – Santa Maria	4 – 2
Santa Maria – Circ. Sollerense	2 – 1
Santa Maria – Port de Pollensa	3 – 2

Cadets 2ª Regional, grup C

Santa Maria – Soledad	3 – 4
-----------------------	-------

Son Roca – Santa Maria	1 – 4
Santa Maria – Calvià	0 – 2
Lluçmajor – Santa Maria	4 – 1

Infantils 2ª Regional, grup B

Rtv. La Victòria – Santa Maria	3 – 2
Santa Maria – Sp. Sant Marçal	1 – 1
Llosetense – Santa Maria	4 – 2

Alevi Futbol 7, grup B

Santa Maria – A. Llubí	3 – 0
Juv. Bunyola – Santa Maria	3 – 0
Llosetense – Santa Maria	2 – 3

Benjamins Futbol 8 pobles, grup C

Santa Maria – Alaró	3 – 0
Arenal – Santa Maria	3 – 1
Santa Maria – Pla de na Tesa	2 – 2

RESULTATS FUTBOL CD SANTA MARIA ATº DES DE EL 20/04 AL 17/05

JOB

Tercera Regional, grup A

Santa Maria At – Los Copihues	1 – 0
San Cayetano – Santa Maria At	2 – 5
Sp. Valldemosa – Santa Maria At	3 – 5
Santa Maria – Sa Coma	4 – 1
Atº Albiceleste – Santa Maria At	0 – 3

Aleví Futbol 7, grup C

Porreres – Santa Maria At	3 – 5
Santa Maria At – Ses Salines	1 – 5
Alqueria – Santa Maria At	6 – 2
Santa Maria At – Barracar	1 – 6

temps de cuina

CARXOFES FARCIDES

JOAN ANDREU

FOTO: RAFEL PISÀ.

La carxofa és la flor de la planta anomenada carxofera o escarxofera abans d'obrir-se, és a dir, és la seva poncella. A la carxofa li passa el mateix que a la tàpera: que si tenim les seves flors no poden menjar ni carxofes ni tàperes.

La carxofera és una planta originària del sud d'Europa, que s'estén des de l'Àsia Menor fins a la península ibèrica, i que viu uns 4 o 5 anys. És una planta poc resistent a les glaçades, que necessita molta aigua i fems o altra classe d'adobs. L'ús culinari de la carxofa és força conegut, però cal destacar els seus efectes benèfics sobre l'organisme humà deguts als principis actius de què és portadora, destacant la seva acció protectora del fetge.

Tenint en compte aquestes qualitats i el fet de trobar-nos en el temps de la seva recol·lecció, la nostra col·laboradora Magdalena Matas Sastre ens ha fet arribar la recepta que vos presentam a continuació, una recepta senzilla, de fàcil elaboració i que a més d'alimentar-nos ens ajudarà a mantenir les transaminases a retxa.

Ingredients

1 quilo de carxofes

300 grams de carn capolada
1/1 ceba
2 cullerades de farina
1/2 tassó de llet
Beixamel i formatge rallat
Sal i pebre vermell molt

Elaboració

Es netegen i bullen les carxofes uns 10 minuts. Després es deixen escórrer i es buiden.

Dins una pella al foc amb un poc d'oli sofregirem la carn i la ceba tallada petita, mesclant-hi el moll que hem tret de les carxofes. Quan estigui quasi cuit hi afegirem la farina i la llet, mesclant-ho tot. Aconseguida aquesta pasta farcirem les carxofes, les cobrirem amb la beixamel i el formatge rallat i les posarem al forn a gratinar uns 20 minuts.

Bon profit!

metereologia

Miquel Cabot Parets

ESTACIÓ METEOROLÒGICA STA MARIA DEL CAMÍ

B-269-A

SON BORREÓ

abril de 2009

temperatures, evaporació, pluges i humitat relativa

dia	temp a les vuit	màx M	mín m	oscil·la ció M-m	mitja M±m dos	lect. evapor eació	evapo eació	humitat relativa			p l u g e s			meteors	comentari a les 8 h.	
								M	m	a 8 h.	m	h.	V.			Mm.
1	13,8	18,2	8,1	10,1	13,1	3,7	2,2	100	90	100	o	o	-	1,3		tot tapat, tot u, fora sol, vent en calma
2	14,5	17,8	7,6	10,2	12,8	5,9	6,4	100	95	95	o	o	o	10,0	rosada	tot tapat, fora sol, vent de T.v variable
3	15,0	16,9	5,7	11,2	11,3	12,3	5,7	100	78	100	o	o	o	8,1		tot tapat, tot u, fora sol llevantet
4	9,3	18,3	6,2	12,1	12,2	18,0	2,5	100	60	80	o	o	-	1,5	rosada	tot tapat, fora sol, vent variable
5	8,5	12,6	7,3	5,3	9,9	5,0	1,7	100	40	76					rosada	sol fort, cel ras, ven de T flux
6	9,5	13,8	5,6	8,2	8,2	10,0	1,0	100	42	87						sol fort, nilets a M., vent en calma
7	8,9	14,2	10,1	4,1	4,1	11,0	1,4	100	90	96	o	o	o	26,5	torrent	tot tapat, niguls grossos per tot, vent en calma
8	10,5	17,0	5,1	11,9	11,9	12,4	1,7	100	73	79	o	o		5,0	torrent	niguls per tot, fora sol, vent de T
9	11,6	17,4	9,4	8,0	8,0	14,1	1,6	100	71	87					torrent	solellet, niguls per tot, ventet de migjorn
10	9,3	17,8	7,9	9,9	9,9	1,6	2,5	100	70	80	o			1,5	torrent	solellet, niguls per tot, vent de T. fortet
des	110,9	164,0	73,0	91,0	101,4	94,0	26,7							53,9		
11	12,9	16,7	5,7	11,0	11	2,6	2,4	100	66	76					torrent	rosada tot tapat, sol vol guaitar, vent en calma
12	13,5	15,6	3,5	12,1	12,1	5,0	0,8	100	80	88					torrent	solellet, niguls per tot, llevantet
13	14,0	17,0	5,6	11,4	11,4	5,8	0,9	100	68	83					torrent	tot tapat, fora sol, vent variable
14	14,8	16,5	4,8	11,7	11,7	6,7	1,9	100	80	88	o	o		1,5	torrent	tot tapat, solellet, ventet de llevant
15	10,0	18,8	6,4	12,4	12,4	9,1	1,5	93	55	83					torrent	tot tapat, sol guaita, vent variable
16	15,1	19,2	5,6	13,6	13,6	11,0	2,7	98	61	79	o	o	o	1,3	torrent	rosada tot tapat, sol vol guaitar, vent en calma
17	16,5	17,3	6,1	11,2	11,2	12,5	1,7	87	67	83	o	o	o	3,9	torrent	solellet, cel ras, ventet de llevant
18	16,7	20,0	5,0	15,0	15,0	15,2	1,1	97	47	56					torrent	solellet, niguls primers a M. i bolles a T. llevantet
19	15,9	19,1	5,0	14,1	14,9	16,9	0,8	100	54	70	o			1,9	tempesta	rosada, solellet, niguls alts a M., llevantet
20	18,8	20,0	5,6	14,4	15,4	18,0	4,3	100	48	57					rosada	niguls petits a M. vent de mestral
des	148,2	180	53,3	126,9	128,7	102,8	18,1							8,6		
21	12,7	20,0	10,7	9,3	9,3	0,8	2,9	100	45	96	o			0,2		solellet, niguls blancs per tot, vent de mestral
22	11,5	22,0	12,1	9,9	9,9	4,3	2,9	100	49	60					tempesta	tot tapat, fora sol, vent de T.
23	10,8	23,1	10,2	12,9	12,9	2,9	3,0	94	47	57						sol fort, cel ras, ventet de migjorn
24	16,1	23,1	7,5	15,6	15,6	5,9	1,9	100	47	80						solellet, bruma alta a M. ventet de mestral
25	18,6	26,0	10,4	15,6	15,6	7,9	3,2	80	40	77						fora sol, tot tapat, boires altes, ven de mestral
26	15,7	24,3	10,1	14,2	14,2	11,0	4,1	95	60	85				1,2		solellet, niguls blancs a T., llevant flux
27	15,7	24,5	10,3	14,2	14,2	15,1	3,9	100	51	100	o	o		6,0		tot tapat, nigulots negres per tot, fora sol, llevant
28	19,5	21,5	6,5	15,0	15,0	3,9	4,1	100	50	57						solellet, niguls aplanats a T. vent deponent flux
29	18,4	20,5	6,5	14,0	14,0	8,0	2,5	100	45	47						sol fortet, cel ras, nigul blanc a llevant, vent ponent
30	17,9	21,0	6,5	14,5	14,5	10,5	6,0	100	39	87						solellet, nigulets escampats, vent de migjorn
des	156,9	226,0	90,8	135,2	135,2	70,3	34,5							7,4		
me:	416,0	570,2	217,1	353,1	365,3	267,1	79,3							69,9		

RESUM:

Mitja de les màximes	19,0	Dies de pluja	14
Mitja de les mínimes	7,2	Dies de neu	0
Mitja de les mitges	12,1	Dies de calabruix	0
Màxima del mes	26,0 el 25	Dies de tempesta	2
Mitja a les 8 hores	13,8	Dies de boira	0
Mínima del mes	3,5 el 12	dies de rosada	6
Oscil·lació extrema	15,6	Dies de gelada	0
Evaporació mitja diària	2,6	Dies neu posada	0
Total pluja del mes	69,9	Dies passa torrent	12

Control efectuat per Miquel Cabot Parets

Lloc de control: Son Borreó, Sta Maria

Coordenades UTM: 480,0 kms Y 3391,8 kms

Z-160 Latitud 29°40,5,5' longitud 2°46,0'E

demografia

Neixements

- Miquel Monreal Llompart.- Dia 08.04.2009
- Daniel Molina Fernández.- Dia 10.04.2009
- Paula López Arrébola.- Dia 10.04.2009
- Miquel Blascos Amengual.- Dia 10.04.2009
- Alen Abram Kroth.- Dia 12.04.2009
- Ainhoa Rodríguez López.- Dia 30.04.2009
- Joel Muñoz Sastre.- Dia 04.05.2009
- Carmen Gómez Meseguer.- Dia 12.05.2009
- Marcos Cózar Vergara.- Dia 17.05.2009

Defuncions

- Maria Calafat Aulet.- N. 08.08.1913. D. 13.04.2009
- Margarita Rosselló Moyá.- N. 13.04.1922. D. 18.04.2009

Matrimonis

- Raul Ferrer Gayá i Lorena Jiménez Rodríguez.- Dia 14.04.2009
- Pablo Ferrer Gayá i Maria Mercedes Navarro Sánchez.- Dia 16.05.2009
- Luís Gómez Salas i Margarita Reolid Ramis.- Dia 16.05.2009.

ORDINADORS, APLICACIONS I SISTEMES

Servei tècnic informàtic
i consumibles
per a la teva impressora
a Santa Maria

Consulti els serveis de manteniment
per a empreses

Av. Jaume III, núm. 4
07320 Santa Maria del Camí
Horari: 09.00h - 15.00h
Dilluns - Divendres

Tel.: 971 62 00 05
comercial@oa6.es
www.oa6.es

Pep Lluís
PERRUQUERIA

*HOMES - DONES

*ESTÈTICA

*MASSATGES

HORES CONCERTADES

Plaça Nova, 11
07320 - Santa Maria del Camí
Tel. 971 140 900

AUTOESCOLA RUBI

Permisos A, B, BTP
Llicències ciclomotors als 14 anys
Teòrica matins i horabaixes
Cursos de conducció eficient
subvencionats per IDAE

Telefons 607 582 820 / 615 056 363

SANTA MARIA   ALARÓ   BINISSALEM

RUSTIC ART

CONSTRUCCIONS I REFORMES

*Construïm
Ca Teva.....*

CONSTRUCCIONS
REHABILITACIONS
PROMOCIONS

TELF/FAX: 971620889
650 40 93 30 / 650 40 93 40.

C/ BATLE JOSEP CANYELLES
CANT. SANTA CATALINA TOMAS.
SANTA MARIA DEL CAMI.